

МІНІСТЕРСТВО
АГРАРНОЇ ПОЛІТИКИ ТА ПРОДОВОЛЬСТВА УКРАЇНИ
(Мінагрополітики)

вул. Хрещатик, 24, м. Київ, 01001, тел. (044)363-08-27, (044)363-08-47,
сайт: <https://minagro.gov.ua>, e-mail: minister@minagro.gov.ua
код згідно з ЄДРПОУ 37471967

від _____ 20__ р. № _____

На № _____ від _____ 20__ р.

**Державна регуляторна служба
України**

*Щодо погодження проекту
наказу Мінагрополітики*

Міністерство аграрної політики та продовольства України надсилає на погодження доопрацьований в робочому порядку проект наказу «Про затвердження Правил щодо забезпечення родючості ґрунтів і застосування окремих аргохімікатів», надісланого листом Мінагрополітики від 16.09.2021 № 21-1351-05.1/7627.

- Додатки: 1. Проект акта на 38 арк. в 1 прим.
2. Аналіз регуляторного впливу до проекту наказу на 26 арк. в 1 прим.
3. Копія повідомлення про оприлюднення проекту наказу на 1 арк.

Міністр

Роман ЛЕЩЕНКО

0.31

Юлія Вакулєнко 363 08 66

UB Мінагрополітики
№21-1311-05.1/11136 від
12.11.2021

арк.1

МІНІСТЕРСТВО АГРАРНОЇ ПОЛІТИКИ ТА ПРОДОВОЛЬСТВА УКРАЇНИ

НАКАЗ

Київ

№ _____

Про затвердження Правил щодо забезпечення родючості ґрунтів і застосування окремих агрохімікатів

На виконання підпункту 5 пункту 1721 Плану заходів з виконання Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 25 жовтня 2017 року № 1106, абзацу третього підпункту 35 пункту 4 Положення про Міністерство аграрної політики та продовольства України, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 17 лютого 2021 р. № 124, пункту 420 Плану пріоритетних дій Уряду на 2021 рік, затвердженого розпорядженням Кабінету Міністрів України від 24 березня 2021 р. № 276-р,

НАКАЗУЮ:

1. Затвердити Правила щодо забезпечення родючості ґрунтів і застосування окремих агрохімікатів, що додаються.

2. Установити, що пункти 20–30, пункт 46 та пункт 58 Правил щодо забезпечення родючості ґрунтів і застосування окремих агрохімікатів, затверджених цим наказом, до сільськогосподарських товаровиробників, які займаються сільськогосподарською діяльністю в уразливих до (накопичення) нітратів зонах на земельних ділянках сільськогосподарського призначення загальною площею до 15 гектарів, не застосовуються.

3. Департаменту аграрного розвитку забезпечити в установленому законодавством порядку подання цього наказу на державну реєстрацію до Міністерства юстиції України.

4. Цей наказ набирає чинності з дня його офіційного опублікування.

5. Контроль за виконанням цього наказу покласти на першого заступника Міністра аграрної політики та продовольства України Тараса Висоцького.

Міністр

A handwritten signature in black ink, consisting of several fluid, overlapping strokes that form a stylized representation of the name 'Roman Leshchenko'.

Роман ЛЕЩЕНКО

ПОГОДЖЕНО:

Перший заступник Міністра

Тарас ВИСОЦЬКИЙ

Державний секретар

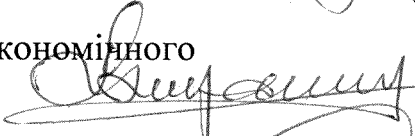
Віктор КАНЦУРАК

Директор Департаменту
правового забезпечення

Олена МУРЗАНОВСЬКА

Директор Фінансово-економічного
Департаменту

Баграт АХІДЖАНОВ

Начальник Відділу документообігу
та контролю

Ірина КАВУН

В.о. уповноваженої особи з питань
запобігання та виявлення корупції
(згідно з наказом Мінагрополітики
від 20.10.2021 № 205-ок)

Роман БАХІР

Директор Департаменту
аграрного розвитку

Ігор ВІШТАК

Заступник начальника управління -
начальник відділ регулювання
земельних відносин Управління
регулювання аграрних ресурсів

Світлана РУДЕНКО

Заступник директора департаменту -
начальник управління землеробства,
рослинництва та плодоовочівництва
Департаменту аграрного розвитку

Андрій КРАВЧЕНКО

Начальник відділу землеробства,
рослинництва, насінництва та
розсадництва, управління землеробства,
рослинництва та плодоовочівництва
Департаменту аграрного розвитку

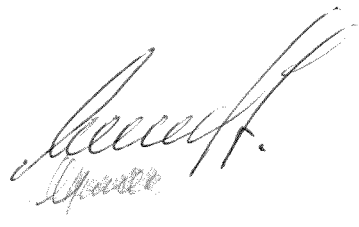

Сергій ТАНЦЮРА

Головний спеціаліст відділу
землеробства, рослинництва,
насінництва та розсадництва, управління
землеробства, рослинництва та
плодоовочівництва Департаменту
аграрного розвитку

Юлія ВАКУЛЕНКО

ЗАТВЕРДЖЕНО

Наказ Міністерства аграрної
політики та продовольства
України

№ _____

ПРАВИЛА

щодо забезпечення родючості ґрунтів і застосування окремих агрохімікатів

Загальні положення

1. Правила щодо забезпечення родючості ґрунтів і застосування окремих агрохімікатів (далі – Правила) встановлюються з метою охорони вод та ґрунтів, зменшення ризику їхнього забруднення сполуками нітрогену від сільськогосподарських джерел, внаслідок застосування азотних добрив.

Застосування азотних добрив для вирощування сільськогосподарських культур має бути спрямоване на мінімізацію та уникнення можливості вимивання сполук нітрогену та забруднення ними водних об'єктів.

Дія Правил поширюється на сільськогосподарських товаровиробників, які займаються сільськогосподарською діяльністю в уразливих до (накопичення) нітратів зонах, які визначаються Методикою визначення зон, вразливих до (накопичення) нітратів, затвердженою наказом Міндовкілля від 15 квітня 2021 року № 244 «Про затвердження Методики визначення зон, вразливих до (накопичення) нітратів», зареєстрованою в Міністерстві юстиції України 10 червня 2021 року за № 776/36398.

2. У цих Правилах терміни вживаються у таких значеннях:

1) азотні добрива – азотовмісні речовини, що вносять в ґрунт з метою підвищення врожайності сільськогосподарських культур за рахунок покращення азотного живлення рослин та трофічного стану ґрунту;

2) доза внесення добрив – це кількість добрив (елементів живлення), яка вноситься під культуру за один прийом;

3) норма внесення добрив – це кількість добрив (елементів живлення), яка внесена під культуру за весь період вегетації у всі прийоми;

4) технологія внесення добрив – комплекс послідовних виробничих операцій по внесенню добрив.

Періоди, під час яких внесення добрив у ґрунт є небажаним

3. Потенційні втрати сполук нітрогену у навколишнє природне середовище та ефективність їх використання рослинами залежать від ряду факторів та умов, зміни яких повинні супроводжуватись корегуванням норм або доз добрив:

- 1) ґрунтово-кліматичні зони;
- 2) гідро-геологічні умови території;
- 3) агротехнічні прийоми, що використовуються у господарстві;
- 4) вид сільськогосподарських культур, що вирощуються;
- 5) вид та форми азотних добрив, що застосовуються;
- 6) строки і способи внесення добрив.

4. Особливості застосування добрив, у значній мірі, залежать від природної зональності території України. За природними умовами на території України виділено п'ять природно-сільськогосподарських зон: Полісся, Лісостеп, Степ, зона Степу Посушливого, Сухостепова зона, які характеризуються певним водним режимом ґрунтів, середньорічною кількістю опадів та типом ґрунтів. Ефективність використання добрив залежить від умов, зазначених у пункті 3 цих Правил.

5. Потенційна небезпека втрат сполук нітрогену з добрив, в першу чергу, характерна для територій з гідротермічним коефіцієнтом (GTK_{v-ix}) більше 1,0 та промивним або періодично промивним типом водного режиму, а також заляганням підґрунтових вод на рівні 2–3 м, що характерно для лучних та лучно-болотних оглеєних ґрунтів Полісся і Лісостепу

західного, алювіальних ґрунтів. Ґрунтові умови і параметри їх водного режиму наведені у додатку 1 до цих Правил.

6. Зона Полісся для вирощування сільськогосподарських культур має сприятливі умови зволоження, проте характеризується низькою природною родючістю ґрунтів. Ці чинники сприяють ефективному застосуванню добрив, і одержання високих врожаїв. Технології внесення добрив у цій зоні визначаються за трьома основними чинниками: вологозабезпеченістю ґрунту, рівнем його родючості та культурою, що вирощується.

Поряд з високою ефективністю азотних добрив, в умовах достатнього зволоження існує високий потенційний ризик вимивання сполук нітрогену з атмосферними опадами. Для зменшення цих втрат необхідно вносити азотні добрива весною, під передпосівний обробіток ґрунту та/або в рядки, одночасно з сівбою. Залежно від культури норми азотних добрив потрібно диференціювати на кілька прийомів (1/3 до посіву, 2/3 у підживлення). На територіях, які характеризуються промивним типом водного режиму, підживлення рослин азотом потрібно проводити в 2-3 прийоми.

На півдні Полісся межує з Лісостеповою зоною, яка має більш родючі ґрунти, що забезпечує високу продуктивність землеробства.

7. Зона Лісостепу займає значну територію центральної частини України. Західний Лісостеп характеризується вологим кліматом і високою гідроморфністю ґрунтів. У цій зоні розповсюджені чорноземи типові і чорноземи опідзолені, темно-сірі, ясно-сірі й сірі опідзолені ґрунти, які придатні для вирощування всіх сільськогосподарських культур. Враховуючи достатню забезпеченість території вологою, ефективність внесення мінеральних добрив є високою. Технології застосування добрив подібні до тих, що і в Поліссі. Лісостеп правобережний центральний високий займає основну правобережну частину Лісостепу України, відрізняється від Лісостепу західного, головним чином, більш сухим кліматом і меншою кількістю гідроморфних ґрунтів. Ґрунтовий покрив представлено, переважно, чорноземами типовими й реградованими середньосуглинкового

гранулометричного складу з більш високим умістом гумусу та елементів живлення, порівняно з ґрунтами Лісостепу західного. Через більш посушливі погодні умови в цій зоні рекомендовані дещо менші норми мінеральних добрив, тому що їх ефективність знижується. Способи внесення азотних добрив залишаються такі ж, як і за умов достатнього зволоження. Лісостеп лівобережний низовинний займає недреновану територію північної частини зони з різними умовами зволоження. Ґрунтовий покрив представлено чорноземами різного типу засолення та солонцюватості, а також лучними та болотними ґрунтами й торфовищами.

Строкатий ґрунтовий покрив та відмінні умови зволоження вимагають диференційованого підходу до застосування мінеральних добрив. В умовах достатнього зволоження добрива доцільно вносити під весняну культивуацію, одночасно з сівбою, а також у підживлення.

Лісостеп лівобережний високий охоплює більшу частину території лівобережного Лісостепу та характеризується більш сухим кліматом, нестійким і недостатнім зволоженням ґрунтів. На відміну від Лісостепу правобережного ґрунти Лісостепу лівобережного високого більш родючі, мають важкосуглинковий гранулометричний склад і краще забезпечені рухомими формами елементів живлення. На ґрунтах з непромивним типом водного режиму мінеральні добрива, в тому числі й азотні, можна вносити з осені під оранку. На ґрунтах промивного водного режиму азотні добрива потрібно вносити весною, в декілька прийомів.

8. Зони Степу, Степу посушливого та Сухостепова зона займають значну південну територію України. Зони характеризуються високими тепловими ресурсами, недостатнім зволоженням території та частими посухами впродовж вегетаційного періоду. Ґрунтовий покрив представлено чорноземами звичайними, чорноземами південними та темно-каштановими солонцюватими ґрунтами. Дефіцит вологи в ґрунті знижує ефективність застосування мінеральних добрив.

Визначення періодів, в які внесення азотних добрив є небажаними, залежить від форми, в якій знаходиться нітроген у добривах, що обумовлено особливістю поглинання та закріплення нітроген-іонів в ґрунті. Зокрема, нітратні форми не поглинаються ґрунтово-вбирним комплексом, а знаходяться у ґрунтовому розчині у вигляді аніону, який вільно може переміщуватись по профілю ґрунту з током води. Відповідно, при застосуванні азотних добрив на ґрунтах легкого гранулометричного складу (піщані, супіщані) в умовах промивного та періодично промивного типу водного режиму існує ризик вимивання сполук нітрогену, тому азотні добрива рекомендовано вносити навесні або влітку, у підживлення (переважно позакоренево) із врахуванням параметрів, визначених у додатку 1 до цих Правил. На глинистих ґрунтах їх можна застосовувати і восени, під оранку чи культивуацію.

Для ефективного використання азотних добрив слід враховувати періоди, визначені у додатках 2 та 3 до цих Правил, в які внесення мінеральних азотних та органічних добрив є небажаними.

Внесення добрив на полях, розташованих на крутих схилах

9. На полях, розташованих на крутих схилах, існує підвищений ризик забруднення вод продуктами ерозії ґрунту, що надходять з водним стоком та внутрішньогрунтовим латеральним стоком.

10. Непродуктивні втрати сполук нітрогену на схилових землях залежить від гранулометричного складу ґрунту, крутизни схилу, форми, довжини, висоти та орієнтації схилу.

У цілому, витримується наступна закономірність: на легких ґрунтах, з високими інфільтраційними властивостями, домінує вилуговування з внутрішньогрунтовим латеральним стоком; на важких глинистих ґрунтах, в основному, формується водний стік, з яким у поверхневі води виносяться добрива, гній та екскременти худоби на випасі.

11. Загальні правила внесення добрив на землях, які розташовані на крутих схилах, наведені у додатку 4 до цих Правил.

Внесення добрив у перезволожений, підтоплений, затоплений, замерзлий чи вкритий снігом ґрунт

12. Несприятливий стан ґрунту та погодні умов підвищують ризик втрати сполук нітрогену з території орних земель, луків і пасовищ, які можуть вимиватися з поверхневим або внутрішньоґрунтовим латеральним стоком.

13. Застосування азотних добрив на перезволожених, підтоплених, затоплених, мерзлих (з глибиною промерзання більше 8 см) та вкритих снігом ґрунтах заборонено.

14. На ділянках землі де ґрунт є перезволоженими, затопленими, підтопленими, забороняється випас чи утримання сільськогосподарських тварин.

15. Внесення азотних добрив по мерзлоталому ґрунті можливе лише для підживленні озимих культур.

Умови внесення добрив у ґрунт поблизу водних об'єктів

16. Внесення добрив у ґрунт в басейнах малих річок має здійснюватися з урахуванням особливостей користування малими річками відповідно до статті 80 Водного кодексу України.

17. Для запобігання надходженню сполук нітрогену у водні об'єкти або їх вимиванню водним стоком слід дотримуватися режиму обмеженої господарської діяльності, який визначено статтями 87, 89, 90 Водного кодексу України, а також заходів щодо збереження водності річок та їх охорони від забруднення відповідно до статті 81 Водного кодексу України.

18. До складу водоохоронної зони також обов'язково входять заплава річки, перша надзаплавна тераса, бровки, круті схили берегів, а також

прилеглі балки та яри, а ширина прибережних захисних смуг та пляжних зон визначається відповідно до статті 88 Водного кодексу України.

19. Під час розробки систем удобрення сільськогосподарських культур, які вирощуються, необхідно враховувати: ґрунтово-кліматичні, гідро-геологічні та геоморфологічні (рельєф) умови території; агротехнічні прийоми, що використовуються у господарстві; біологічні вимоги сільськогосподарських культур, що вирощуються; строки та способи внесення добрив; вид та форми азотних добрив.

Правила зберігання гною в уразливих до (накопичення) нітратів зонах

20. Впродовж періоду, коли внесення органічних добрив є небажаним, гній для удобрення сільськогосподарських культур має зберігатися на спеціально облаштованих майданчиках, у бункерах, контейнерах, холодильних установках, конструкціях, що запобігають надходженню гною у ґрунт та водні об'єкти.

21. Виробничі майданчики для зберігання і переробки гною та органічної суміші, споруди для знезаражування та очищення стічних вод повинні відповідати основним вимогам та технологічним показникам, які необхідно враховувати при проектуванні систем видалення, обробки, підготовки, збереження та використання гною на тваринницьких фермах.

22. При проектуванні систем видалення, обробки, підготовки, збереження та використання гною необхідно враховувати встановлені будівельні норми та державні санітарні правила.

23. Параметри та конструкції системи видалення, обробки, підготовки, збереження та використання гною визначають залежно від поголів'я худоби, способу годування, споживання води та способу гноєвидалення.

Нормативи виходу екскрементів за добу від сільськогосподарських тварин наведені в додатку 5 до цих Правил.

24. Зберігання гною слід здійснювати у сховищах секційного типу, прилеглих до ферм або польових сховищах. З метою поєднання процесів карантинування і зберігання гною, кількість секцій сховищ повинна бути не менше двох.

Залежно від структури, вологості і технології зберігання гною строки його зберігання становлять 4 - 8 місяців (для гною великої рогатої худоби), 8 - 12 місяців (для гною свиней), від 6 місяців (для гною овець та кіз), 6 - 12 місяців (для посліду птиці).

25. Для безпідстилкового гною можуть використовуватися заглиблені, напівзаглиблені і наземні сховища, прямокутної або круглої форми. Вони повинні мати огороження та пристрої для забору рідкого гною насосами.

Глибину гноєсховищ для рідкого та напіврідкого гною слід визначати відповідно до технічних характеристик, наявних засобів розвантаження, але не більше 5 м, ширину – не менше 12 м.

Днище та нахили гноєсховищ повинні мати тверде, водонепроникне покриття. Для безпідстилкового гною допускається проектувати криті гноєсховища (заглиблені, напівзаглиблені і наземні).

26. Для зберігання підстилкового гною і твердої фракції на прилеглій до ферми території слід передбачити незаглиблені водонепроникні майданчики (обнесені канавами) або сховища глибиною до 2 м. Для збору та видалення сечі із сховищ, слід передбачити сечозбірники.

Всі бетонні та залізобетонні конструкції днища і стін гноєсховищ повинні мати захисне покриття, що забезпечить їх довговічність за умови контакту з гноєм, який відноситься до агресивного середовища середнього ступеня.

Гноєсховища слід улаштувати, як правило, з монолітного чи збірного бетону чи залізобетону, стави-нагромаджувачі – з бетону, залізобетону тощо.

27. Втрати сполук нітрогену залежать від обраного методу зберігання. При зберіганні фракції гною (протягом 6 місяців) втрати становлять:

1) при зберіганні у рідкому стані – сухої речовини 15%, нітрогену – 20%;

2) при зберіганні у твердому стані – сухої речовини 25%, нітрогену – 30%;

3) при зберіганні нерозділеного рідкого гною – сухої речовини 35%, нітрогену – 40%.

28. Правильне зберігання побічних продуктів тваринного походження унеможлиблює вільне витікання небезпечних для поверхневих вод рідин, що містять гній, сечовину та силосні стоки.

Ємності для зберігання рідкого гною повинні бути обладнані захисним механізмом від переповнення і притоку поверхневих вод.

29. Сільськогосподарський товаровиробник при зберіганні твердого гною на земельних ділянках (землях) зобов'язаний:

1) зберігати гній на водонепроникній основі щонайменше 3 місяці перед внесенням його на поле. Це не стосується твердого гною з глибокою підстилкою, підстилки, що використовується з дренажною системою, яка відділяє сечу від твердого гною, та умов утримання тварин без продукування сечі (при використанні більше 6 підстилок на день) – із зазначенням кількості використаної підстилки та числа утримуваних тварин;

2) протягом 8 місяців використати гній із сховища на полі з моменту його вивезення. Повторне облаштування сховища на тому ж місці можливе через 4 роки;

3) вести облік дати вивезення гною чи компосту та місць їх зберігання на полі.

30. Сільськогосподарські товаровиробники, які займаються інтенсивним тваринництвом/звірівництвом та утримують тварин у відкритих шедах, або застосовують вільно-вигульну систему утримання, повинні передбачити ізоляційний шар/настил та бар'єри перехоплення стоку.

31. На землях сільськогосподарського призначення твердий гній та компости повинні зберігатися з урахуванням вимог щодо обмеженого режиму господарської діяльності в межах водоохоронних зон, прибережних захисних смуг водних об'єктів та на островах.

Для попередження забруднення поверхневих і підземних вод забороняється зберігати гній без посиленої основи на наступних землях сільськогосподарського призначення:

- 1) постійно заболочуваних;
- 2) з глибиною підземних вод, навіть тимчасовою, менше 0,6 м;
- 3) з ухилом поверхні більше 3 градуси;
- 4) в області затоплення (відповідно до карт ризиків затоплення);
- 5) в області виходу на поверхню підземних вод;
- 6) на текстурно-світлих ґрунтах.

Процедури застосування добрив, що мінімізують вимивання сполук нітрогену у водні об'єкти

32. Способи внесення добрив за видами розподілу та загортання його у ґрунт поділяють на два основних:

- 1) розкидний – суцільне рівномірне розміщення добрив по поверхні ґрунту з наступним загортанням плугом при оранці або культивації;
- 2) локальний – внутрішньогрунтове розміщення добрив осередками (стрічкове або гніздове).

33. Прийоми внесення добрив поділяють залежно від завдання та терміну внесення добрив:

- 1) основний – спрямований на забезпечення рослин елементами живлення впродовж всього періоду вегетації. Здійснюється, головним чином, під зяблеву оранку восени та допускається перед посівом навесні, з цим прийомом вноситься більша частина загальної норми добрив під культуру;

2) припосівний або рядковий – спрямований на забезпечення рослин елементами живлення на перших етапах онтогенезу. Проводять одночасно з посівом сільськогосподарських культур;

3) підживлення – спрямований на забезпечення рослин елементами живлення в критичні фази росту та розвитку.

34. Для визначення рівня збалансованості використання добрив, визначення їх екологічного навантаження на ґрунти та навколишнє природне середовище використовують розрахунковий показник – баланс елементів живлення в ґрунтах, який включає надходження з мінеральними і органічними добривами, посівним матеріалом, атмосферними опадами та за рахунок симбіотичної фіксації, за виключенням елементів живлення з товарної та нетоварної частини врожаю, втрати з фільтраційними водами та газоподібні втрати.

Доза/норма застосування добрив залежить від потреб конкретної культури в елементах живлення (коефіцієнту використання елементів живлення) на конкретних ділянках, залежно від умов вирощування і встановлюється на підставі характеристики поживного статусу ґрунту земельної ділянки з урахуванням інформації про чергування культур, попередник, визначення сортових особливостей культур, запланованої врожайності, ґрунтово-кліматичних умов та інше. Коефіцієнти використання сільськогосподарськими культурами елементів живлення з ґрунту та коефіцієнти використання сільськогосподарськими культурами елементів живлення з органічних і мінеральних добрив, які наведені в додатках 6 та 7 до цих Правил, змінюються залежно від біологічних особливостей культур, рівня їх урожайності, вмісту елементів живлення у ґрунті в доступній формі, погодних умов, властивостей ґрунту, форм добрив строків і способів їх внесення. Урахування цих коефіцієнтів є необхідним при розробці системи удобрення та визначенні доз/норм добрив з метою мінімізації неефективних втрат сполук нітрогену.

35. Рекомендовані граничні норми внесення азотних добрив під сільськогосподарські культури наведені у додатку 8 до цих Правил.

36. У Поліссі при проведення позакореневого підживлення озимої пшениці доза мінеральних азотних добрив не повинна перевищувати 50 кг/га діючих речовин. У разі внесення азотних добрив під озиму пшеницю, попередником якої був чистий пар або багаторічні бобові трави, норму азотних добрив зменшують на 40 кг/га діючих речовин. На торфових ґрунтах норму нітрогену слід зменшити на 40–50 кг/га діючих речовин.

У Лісостеповій зоні при внесенні азотних добрив під озиму пшеницю, попередником якої був чистий пар або багаторічні бобові трави, норму азотних добрив зменшують на 30 кг/га діючих речовин. За проведення позакореневого підживлення озимої пшениці доза азотних добрив не повинна перевищувати 30 кг/га діючих речовин.

У Степовій зоні, зоні Степу Посушливого та Сухостеповій зоні у разі внесення азотних добрив під озиму пшеницю, попередником якої був чистий пар або багаторічні бобові трави, норму азотних добрив зменшують на 25 кг/га діючих речовин. За проведення позакореневого підживлення озимої пшениці доза азотних добрив не повинна перевищувати 25 кг/га діючих речовин.

37. Рекомендовані граничні норми внесення органічних добрив та оптимальні дози внесення органічних добрив залежно від гранулометричного складу ґрунту слід установлювати відповідно до показників, визначених у додатках 9 та 10 до цих Правил, з урахуванням вмісту в них загального азоту, залежно від ґрунтових умов та погодних особливостей, сівозмін, внесених мінеральних добрив, але не перевищувати 170 кг нітрогену на гектар.

Строки (період) внесення та форми добрив, що рекомендується вносити при вирощуванні сільськогосподарських культур, для запобігання їх неефективних втрат наведені у пунктах 3-8 цих Правил.

38. Сільськогосподарським товаровиробникам рекомендується впроваджувати системи точного землеробства та локального внесення

добрив, які дозволяють визначати необхідність і точну дозу внесення добрив на кожній окремій ділянці поля.

Управління використанням земель, включаючи сівозміни, їх оптимальне співвідношення та підтримання якості ґрунту

39. Ведення сільськогосподарської діяльності та використання сільськогосподарських угідь повинно здійснюватися з урахуванням необхідності:

1) додержання режиму територій та об'єктів природно-заповідного фонду, їх охоронних зон і земель, зарезервованих для заповідання;

2) забезпечення збереження біо- та ландшафтного різноманіття, включаючи природні оселища та види природної фауни і флори на територіях Смарагдової мережі, сприяння формуванню екомережі, у тому числі шляхом збереження екологічностабілізуючих угідь (сіножатей, пасовищ, захисних насаджень тощо) та збільшення їх частки у структурі землекористування;

3) адаптації до зміни клімату та його пом'якшення;

4) запобігання деградації земельних та інших природних ресурсів, забезпечення їх сталого використання, сприяння відновленню лучних, степових, водно-болотних та інших антропогенно змінених цінних екосистем.

40. Для забезпечення сталого землекористування, сівозмін, їх оптимального співвідношення та підтримки якості ґрунту проекти землеустрою слід розробляти відповідно до чинного законодавства.

41. Нормативи оптимального співвідношення культур у сівозмінах в різних природно-сільськогосподарських регіонах, затверджені постановою Кабінету Міністрів України від 11 лютого 2010 року № 164.

42. Основні причини зниження врожайності і погіршення якості врожаю за беззмінного вирощування сільськогосподарських культур пов'язані з використанням одних і тих же поживних речовин ґрунту, значною

забур'яненістю посівів, ушкодженням шкідниками і хворобами, накопиченням у ґрунті різних токсичних речовин, які є продуктами життєдіяльності рослин і мікроорганізмів.

Сівозміни є основою стабільності землеробства, оскільки вони позитивно впливають на всі важливі ґрунтові режими, насамперед, поживний і водний, а також повітряний і тепловий, сприяють активній детоксикації шкідливих речовин, визначаючи, таким чином, весь комплекс умов розвитку складного агробіоценозу, найважливішою складовою якого є зелені рослини.

43. Принципи побудови сівозмін передбачають правильний підбір попередників та оптимальне поєднання одновидових культур із дотриманням допустимої періодичності їх повернення на одне й те ж поле.

44. У процесі формування структури посівних площ і порядку розміщення культур у сівозмінах слід керуватися матеріально-технічними можливостями сільськогосподарських товаровиробників та необхідністю адаптації виробництва до природно-кліматичних умов регіонів. За показниками атмосферного зволоження вони поділяються на підзони: достатнього (560–600 мм опадів), нестійкого (480–500 мм опадів) і недостатнього (350–450 мм опадів) зволоження, що обумовлює особливості складу (насичення) і чергування культур у сівозмінах, потребує диференційованого підходу до організації і побудови сівозмін.

45. За умов повного освоєння зональних сівозмін у комплексі з іншими технологічними заходами можна підвищити продуктивність землі на 40-50%, забезпечивши при цьому відтворення родючості ґрунтів і збереженість навколишнього природного середовища.

46. Тривалість ротації сівозміни залежить від культури, яка має найдовший період повернення на попереднє місце вирощування. Дотримання цієї вимоги дає змогу вирощувати потрібну культуру на максимально можливій площі. Для буряків цукрових період повернення становить 3-4 роки і їх можна вирощувати на одному полі чотирьохрічної сівозміни. Насичення сівозміни буряками цукровими становитиме 25%. У п'ятирічній

сівозміні при одному полі буряків цукрових насичення сівозміни буде лише 20%.

З максимальним насиченням соняшник необхідно вирощувати у восьмипільній, льон – у семипільній сівозмінах, або на половині поля в чотири чи трипільних сівозмінах з поперемінним розміщенням цих культур як на одній, так і на іншій половинах поля через ротацію, чи поперемінно в різних сівозмінах протягом ротації.

47. Продуктивність культур значною мірою залежить від розміщення їх у сівозміні. Можливість одержання максимального врожаю залежить від розміщення культур після кращих попередників, оцінку попередників сільськогосподарських культур наведено в додатку 11 до цих Правил. При дотриманні зазначених періодів повернення на попереднє місце вирощування можна складати схеми сівозмін будь-якого типу та виду. При цьому слід уникати насичення сівозміни культурами, близькими між собою біологічно (колосовими зерновими, бобовими). Не рекомендується розміщувати колосові зернові після колосових більше двох років, бобових після бобових.

48. Структура посівних площ господарства залежить від ґрунтово-кліматичних зон і прийнятої спеціалізації. Співвідношення окремих культур може значно варіювати. У сільськогосподарських товаровиробників, які спеціалізуються на виробництві продуктів тваринництва, структура посівних площ залежить від складу кормових культур. У сільськогосподарських товаровиробників, що займаються виробництвом продукції рослинництва, структура посівних площ залежить від виду продукції, на якій базується спеціалізація.

49. Еродовані, перезволожені та інші деградовані і малопродуктивні землі підлягають консервації шляхом залуження, заліснення або ренатуралізації.

50. З метою забезпечення належного еколого-меліоративного стану угідь, належної якості зрошувальної води, біологічної потреби культур та запобігання ризику розвитку процесів деградації ґрунтів дотримуватись

нормативів, затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 02 вересня 2020 року № 766 «Про нормативи екологічно безпечного зрошення, осушення, управління поливами та водовідведенням».

Підтримання мінімального рослинного покриву впродовж (дощових) періодів

51. При вирощуванні однорічних культур, коли виникає підвищений ризик ерозії ґрунту та вимивання елементів живлення, рекомендується обмежити період відсутності рослинного покриву. Рекомендується застосовувати протиерозійні технології. На землях з підвищеним ризиком ерозії ґрунту та вимивання елементів живлення протягом дощових періодів необхідно підтримувати постійний рослинний покрив шляхом впровадження проміжних посівів.

52. Після збору врожаю необхідно передбачити в найкоротший період зароблення в ґрунт соломи та рослинних решток, крім полів на яких впроваджено систему нульового обробітку ґрунту.

53. При відновленні постійних пасовищ і оранки під однорічні трави, висів культури необхідно проводити у найближчий вегетаційний період. Якщо після однорічних трав буде весняна культура, осінній висів однорічних трав повинен проводитись як найпізніше.

Планування внесення добрив та ведення обліку їх застосування

54. Для покращення управління процесом живлення рослин, підвищення ефективності застосування добрив та попередження забруднення природних вод кожному окремому сільськогосподарському товаровиробнику рекомендовано щороку до 31 серпня складати річний план внесення добрив на землях сільськогосподарського призначення, включаючи програми використання гною, компосту, осаду стічних вод та інших джерел.

План удобрення сільськогосподарських рослин передбачає визначення норми внесення відповідно до запланованої врожайності та прогнозування часу застосування добрив. Норма внесення добрив встановлюється на підставі балансових розрахунків, з урахуванням потреби окремих культур у елементах живлення, або з використанням інших, але науково обґрунтованих методів, особливостей місцевих умов та надходження елементів живлення з інших джерел.

55. У сільськогосподарських товаровиробників, з метою своєчасного виявлення зміни стану земель та властивостей ґрунтів, оцінки здійснення заходів щодо охорони земель, збереження та відтворення родючості ґрунтів, попередження впливу негативних процесів і ліквідації наслідків цього впливу, обов'язковим є проведення агрохімічної паспортизації. На основі даних агрохімічного обстеження ґрунтів розробляється план внесення добрив.

56. Програма використання гною сільськогосподарських тварин повинна містити детальну інформацію про прогнозоване застосування гною на окремих сільськогосподарських угіддях. Місця зберігання гною, на землях сільськогосподарського призначення, до його безпосереднього використання повинні бути позначені на карті базового масштабу 1:25 000 чи дрібніше.

57. Пропозиції щодо внесення органічних добрив мають визначатися згідно з ґрунтово-кліматичними умовами, вимогами та обмеженнями до сільськогосподарських товаровиробників, що встановлені діючим законодавством.

58. З метою ефективного використання добрив та можливістю перевірки їх застосування, сільськогосподарські товаровиробники, які здійснюють господарську діяльність в уразливих до (накопичення) нітратів зонах та занесені до відповідного переліку, мають здійснювати щорічний облік застосування добрив.

Облік застосування добрив має бути організований на землях сільськогосподарського призначення для кожного типу угідь (орні землі,

луки, пасовище), із зазначенням кількості і типу добрив, гною чи обробленого осаду стічних вод, які застосовувались у господарстві та часу їх застосування. Реєстри обліку застосування добрив повинні зберігатися у господарстві щонайменше 7 років, з метою перевірки застосування добрив сільськогосподарськими товаровиробниками в рамках державного нагляду (контролю) за поводженням з агрохімікатами.

59. Якщо кількість органічних добрив, одержаних сільськогосподарськими товаровиробниками в ході впровадження господарської діяльності, перевищує максимально допустимі норми внесення органічних добрив, визначені у додатку 9 до цих Правил, то такий сільськогосподарський товаровиробник зобов'язаний реалізувати надлишок цих добрив, оформивши відповідні документи.

Застосування добрив на зрошуваних територіях

60. Спроектовані системи удобрення необхідно впроваджувати з урахуванням науково обґрунтованої структури посівних площ та сівозмін для зрошуваних земель з чергуванням сільськогосподарських культур у часі, відповідно до спеціалізації господарства.

61. На зрошуваних землях $\frac{1}{4}$ норми азотних добрив вноситься навесні, під передпосівну культивуацію, решту – в підживлення з поливами. Під зрошувальні культури вносять амонійні та амідні форми азотних добрив.

62. Рекомендовані граничні норми внесення азотних добрив на зрошуваних землях наведено в додатку 12 до цих Правил.

63. Для фертигації потрібно використовувати мінеральні добрива, повністю розчинні у воді.

Терміни, норми подачі добрив, способи застосування рідких добрив на зрошуваних землях у виробничих умовах необхідно суворо дотримувати і погоджувати з графіками проведення поливів. Норми встановлюються залежно від біологічних особливостей рослин, фази їх розвитку та існуючих ґрунтових умов.

64. З метою ресурсоощадного застосування добрив необхідно застосовувати їх локальне внесення, яке дає змогу на 30–50 % зменшити оптимальні норми.

65. Для азотних добрив важливе значення має рівень підґрунтових вод (далі – ПГВ) на зрошуваних масивах. Від цього залежить доза, яку вносять у ґрунт.

При рівні ПГВ 3–5 м нітроген мігрує на цю глибину і концентрується (N-NO_3) у кількості 20–40 мг/дм³ і більше. Доза азотних добрив при цьому становить 90 % від розрахункової.

Якщо рівень ПГВ менше 2–3 м, то кількість нітрогену має не перевищувати 60–80 % від розрахункової дози. І в першому, і в другому випадках доцільно їх вносити з поливною водою частинами, зрошувальна норма має бути безстоковою і не перевищувати 300–400 м³/га.

Якщо глибина ПГВ більша 5 м, допускається внесення всієї рекомендованої дози добрив, при цьому доцільно використовувати гранульовані органо-мінеральні добрива із заданим співвідношенням компонентів на основі гною, лігніну, відходів фітохімічного виробництва, меліорантів, макро- і мікроелементів. За таких умов досягається не тільки зростання врожайності культур, а й зниження вмісту нітратів у продукції та зменшення виносу нітрогену за межі кореневмісного шару.

Необхідно застосовувати роздрібне внесення азотних добрив разом з поливною водою. При вирощуванні озимої пшениці азотні добрива вносять у фазі трубкування та колосіння, кукурудзи – у фазі 10–12 листків та під час викидання волоті.

66. З метою попередження формування водного стоку, інтенсивність зрошення не повинна перевищувати швидкість просочування води через кореневий шар ґрунту, а обсяг води, поданої при поливах на поверхню ґрунту, не повинен перевищувати його водоутримуючу здатність.

67. Операції з обробітку землі мають запобігати ущільненню та погіршенню структури ґрунту, розвитку поверхневої кірки.

**Директор Департаменту
аграрного розвитку**

Ігор ВІШТАК

Додаток 1
до Правил щодо
забезпечення родючості
грунтів і застосування
окремих агрохімікатів
(пункт 5)

Ґрунтові умови і параметри їх водного режиму

Зона, грунт (зволоженість)	Гідротермічний коефіцієнт (ГТК) v-ix	Переважаючий тип водного режиму, характерний для грунтів зони
Поліська (лісова), дерново-підзолисті, дерново-опідзолені і дерново оглеєні ґрунти	1,10-1,50	Промивний
Поліська, переважно дерново-опідзолені ґрунти (достатньо і сильно зволожена)	1,30-1,50	Промивний
Поліська, переважно дерново-підзолисті ґрунти (підвищено і добре зволожена)	1,10-1,30	Промивний
Лісостепова, чорноземи типові, чорноземи опідзолені, темно-сірі опідзолені, сірі та ясно-сірі лісові ґрунти (помірно-волога)	0,90-1,80	Періодично-промивний
Лісостепова, поверхнево оглеєні сірі і ясно-сірі та темно-сірі і чорноземи опідзолені (помірно-волога і волога)	1,50-1,80	Промивний
Лісостепова, модальних темно-сірих і чорноземів опідзолених та сірих і ясно- сірих ґрунтів (сильно-зволожена)	1,40-1,50	Промивний
Лісостепова, темно-сірі опідзолені і чорноземи типові та сірі і ясно-сірі ґрунти (добре і достатньо зволожена)	1,20-1,40	Промивний
Лісостепова, переважно чорноземи типові (підвищено зволожена)	0,90-1,00	Періодично-промивний
Степова (північна), чорноземи звичайні	0,68-0,89	Непромивний
Степова (північна), чорноземи звичайні помірно добре гумусоаккумулятивні (недостатньо зволожена)	0,83-0,89	Непромивний
Степова (північно-центральна), чорноземи звичайні середньогумусоаккумулятивні (помірно- засушлива)	0,76-0,82	Непромивний
Степова (південно-центральна), чорноземів звичайних помірно слабогумусоаккумулятивних (засушлива)	0,68-0,75	Непромивний

Продовження додатка 1

Степова (південна), чорноземи південні слабогумусоаккумулятивні (помірно суха)	0,61-0,67	Непромивний
Сухостепова, каштанові, темно-каштанові ґрунти і солонці каштанові	0,45-0,60	Непромивний
Сухостепова, темно-каштанові ґрунти низькогумусоаккумулятивні (суха)	0,52-0,60	Непромивний
Степ Посушливий, каштанові ґрунти дуже низькогумусоаккумулятивні і солонці каштанові ультранизькогумусоаккумулятивні (дуже суха)	0,45-0,51	Непромивний

Додаток 2
до Правил щодо
забезпечення родючості
грунтів і застосування
окремих агрохімікатів
(пункт 8)

Періоди, в які внесення мінеральних азотних добрив є небажаними

Азотне добриво	Періоди, в які внесення добрива в ґрунт є небажаним*	Рекомендації з прийомів застосування добрив з метою зниження неефективних втрат
Сульфат амонію	1 грудня – 1 березня 1 червня – 31 вересня	До посіву навесні або восени, але не раніше як середньодобова температура буде нижче +10°C, що сприятиме гальмуванню перебігу процесу нітрифікації
Хлористий амоній	1 грудня – 1 березня 1 червня – 31 вересня	Восени на ґрунтах з нейтральною або лужною реакцією середовища під зяблевій обробіток ґрунту в основне внесення
Рідкий (безводний) аміак	1 грудня – 1 березня 1 червня – 31 серпня	Восени, але не раніше як середньодобова температура буде нижче +10°C. Вносять спеціальними машинами з заробленням на глибину не менше 10 – 12 см на суглинкових і глинистих ґрунтах, на легких ґрунтах на глибину до 14 – 18 см з метою зменшення втрат нітрогену. Можливе внесення в основне удобрення весною, але не менше як за тиждень до посіву культури
Аміачна вода	1 грудня – 1 лютого 1 червня – 31 серпня	Вносять переважно восени з заробкою у ґрунт не менш, ніж на 12 см. Можливе кореневе підживлення у весняний період
Натрієва/кальцієва/аміачна селітра	15 липня – 1 вересня 1 листопада – 15 лютого	Вносять під час сівби та у підживлення. Кореневе підживлення проводиться весною або в першій половині літа.
Сечовина (карбамід)	15 липня – 31 вересня 1 грудня – 15 лютого	Вносять за кореневого підживлення рослин весною або в першій половині літа; позакореневого підживлення – в критичні фази розвитку рослин; на глинистих ґрунтах – восени під оранку
КАС (карбамід-аміачна суміш)	15 липня – 31 вересня 1 грудня – 15 лютого	Використовують для основного внесення, кореневого та позакореневого підживлення

* - для погодних умов року, які характеризуються несуттєвим відхиленням порівняно до середньобагаторічної кількості опадів та температури.

Додаток 3
до Правил щодо
забезпечення родючості
грунтів і застосування
окремих агрохімікатів
(пункт 8)

Періоди, в які внесення органічних добрив є небажаними

Тип землекористування	Періоди, в які внесення добрива в ґрунт є небезпечним	
	Тверді органічні добрива	Рідкі органічні добрива (рідкий гній тварин, розбавлена сеча)
Посівні площі	1 червня – 31 липня 15 листопада – 15 березня	15 листопада – 15 березня
Трава, луки та пасовища	Не лімітується	15 листопада – 15 березня

Додаток 4
до Правил щодо
забезпечення родючості
грунтів і застосування
окремих агрохімікатів
(пункт 11)

**Загальні правила внесення добрив на землях,
які розташовані на крутих схилах**

Тип землекористування, величина ухилу ділянки, °	Використання, внесення добрив
Орні землі, ухил $>3^{\circ}$	Для запобігання втрат сполук нітрогену обов'язковими агротехнічними заходами є: заробка добрив у ґрунт не пізніше 12 годин після їх внесення врозкид на поверхню ґрунту; підживлення рослин лише у критичні фази їх росту та розвитку. Рекомендовано сівозміни з суттєвою перевагою зернових злакових і бобових культур звичайної рядкової сівби, а також багаторічних і однорічних трав.
Орні землі, ухил $>5^{\circ}$	Внесення азотних добрив в ґрунт заборонено. Можливе лише позакореневе підживлення у критичні фази росту та розвитку рослин. Рекомендовано сівозміни з рівним співвідношенням зернових і багаторічних трав.
Орні землі, ухил $>7^{\circ}$	Забороняється розорювання схилів крутизною понад 7 градусів (крім ділянок для залуження, залісення та здійснення ґрунтозахисних заходів). З метою запобігання втрати нітрогену на схилових землях необхідно застосовувати протиерозійні заходи: контурні борозни, щільювання, кротування, залишення стерні, вирощування в сівозміні багаторічних трав.
Пасовища, ухил $>7^{\circ}$	Для постійних пасовищ на схилах $>7^{\circ}$ одноразова доза застосування добрив не має перевищувати 80 кг N/га. Випас худоби на схилах має бути організований таким чином, щоб попередити пошкодження дернини.

Додаток 5
до Правил щодо
забезпечення родючості
грунтів і застосування
окремих агрохімікатів
(пункт 23)

**Нормативи виходу екскрементів за добу
від сільськогосподарських тварин**

Групи тварин	Склад екскрементів		
	Маса калу, кг/гол./за добу	Маса сечі, кг/гол./за добу	Вихід посліду, г/гол./за добу
Велика рогата худоба			
Бугаї-плідники	30	10	
Корови	35	20	
Телята:			
до 3 місячного віку	1	3,5	
від 3 до 6 місяців	5	2,5	
від 6 до 12 місяців та відгодівельні старші 4 місяців	10	4	
Молодняк:			
на відгодівлі віком 6 - 12 місяців	14	12	
віком 12 – 13 місяців та нетелі	20	7	
на відгодівлі старше 12 місяців	23	12	
Дрібна рогата худоба			
Вівці та кози дорослі	2,5	1	
Молодняк	1,5	0,5	
Ягнята та козенята при штучному вирощуванні	1	0,3	
Свині			
Кнури	3,8	7,24	
Свиноматки:			
холості	2,46	6,34	
супоросні	2,6	7,4	
підсисні	4,3	11	
Поросята віком:			
26-42 днів	0,1	0,3	
43-60 днів	0,3	0,4	
60-106 днів	0,7	1,1	
Свині на відгодівлі, масою:			
до 70 кг	2,05	2,95	
більше 70 кг	2,7	3,8	

Птиця			
Кури яєчі:			
промислове стадо			155
батьківське стадо			160
Кури м'ясо-яєчні і м'ясні			165
Індики			450
Гуси			594
Качки			423
Перепела			35
Молодняк ремонтний:			
Кури яєчного напрямку віком, тижнів:			
1-4			20
5-9			83
10-20			143
Кури м'ясо-яєчні віком, тижнів:			
1-9			74
10-17			153
18-21			160
Кури м'ясні віком, тижнів:			
1-8			80
9-18			153
19-26			160
Індики			160
Гуси			350
Качки			235
Молодняк перепелів віком 1-7 тижнів			22
Молодняк, що вирощується на м'ясо:			
Курчата бройлери у віці, тижнів:			
1-5 (в клітках)			100
1-6 (на підлозі)			120
1-10 (на підлозі)			200
Індики віком, тижнів:			
1-8			165
9-16			215
9-23			150
Гуси віком 1-9 тижнів			200
Качки віком 1-8 тижнів			210
Молодняк перепелів віком 1-8 тижнів			25

Додаток 6
до Правил щодо
забезпечення родючості
ґрунтів і застосування
окремих агрохімікатів
(пункт 34)

**Коефіцієнти використання сільськогосподарськими культурами
елементів живлення з ґрунту, %**

Культура	Вміст елемента живлення, мг/кг ґрунту								
	N _{легкогідр}			P ₂ O ₅			K ₂ O		
	<50	50-100	100-150	<50	50-100	100-150	<50	50-100	100-150
Чорноземи і сірі опідзолені ґрунти									
Пшениця озима	34	25	23	11	9	5	17	13	12
Жито озиме	20	16	13	7	6	5	11	10	10
Ярі зернові та кукурудза на силос	25	19	17	10	9	7	20	16	14
Гречка	16	12	11	7	6	5	19	16	14
Кукурудза на зерно	35	26	24	12	9	8	31	23	19
Цукровий буряк	33	30	27	10	9	8	33	30	30
Картопля	21	21	20	9	9	9	33	30	30
Соняшник	38	32	25	23	16	12	75	65	50
Горох	39	39	35	9	9	8	15	12	10
Багаторічні трави	19	12	12	8	5	5	17	11	10
Капуста	40	35	28	18	14	11	44	38	22
Томат	34	25	19	6	5	4	38	34	27
Огірок	18	17	15	10	9	8	27	21	17
Дерново-підзолисті ґрунти									
Пшениця озима	32	24	23	10	8	8	14	12	11
Ярі зернові та кукурудза на силос	23	18	16	9	6	5	17	14	12
Гречка	10	8	8	6	6	5	10	10	10
Кукурудза на зерно	32	25	23	11	8	8	22	21	20
Картопля	29	23	23	12	10	10	37	37	37
Горох	38	33	27	9	7	6	10	10	8
Люпин (зерно)	25	24	21	9	5	5	12	11	8
Люпин (зелена маса)	50	34	30	9	6	5	20	20	17
Льон (насіння)	16	8	7	6	5	5	5	5	5
Багаторічні трави	9	9	8	5	5	5	8	8	7
Чорноземи південні та каштанові ґрунти									
Пшениця озима	32	25	22	11	9	9	16	12	11
Пшениця яра	23	21	20	6	6	5	10	8	7

Продовження додатка 6

Ярі зернові та кукурудза на силос	25	20	18	10	8	7	20	17	15
Гречка	14	12	10	7	6	5	20	15	13
Кукурудза на зерно	34	25	21	12	9	7	33	23	19
Буряк	31	28	27	10	8	9	33	30	30
Соняшник	33	30	29	19	16	15	76	61	58
Рис	24	22	18	5	5	5	17	17	17
Горох	39	35	28	10	9	8	13	11	9
Багаторічні трави	20	16	15	8	6	6	17	15	13

Додаток 7
до Правил щодо
забезпечення родючості
грунтів і застосування
окремих агрохімікатів
(пункт 34)

**Коефіцієнти використання сільськогосподарськими
культурами елементів живлення з органічних і
мінеральних добрив, %**

Добриво	Рік використання	Культура	N	P ₂ O ₅	K ₂ O
Органічні (гній, компост)	Перший	Зернові	20-30	25-35	50-60
		Просапні, овочеві	30-40	35-45	60-70
	Другий	Усі культури	12-15	15	25
Мінеральні	Перший	Зернові	40-60	18-20	40-60
		Просапні	50-65	18-22	40-55
		Овочеві	50-70	20-25	60-70
	Другий	Усі культури	10	15	10

Додаток 8
до Правил щодо
забезпечення родючості
грунтів і застосування
окремих агрохімікатів
(пункт 35)

**Рекомендовані граничні норми внесення азотних добрив
під сільськогосподарські культури**

Культура	У зоні Полісся			У зоні Лісостепу (З-західному, П-правобережному, Л-лівобережному)			У зонах Степу, Степу посушливого та Сухостеповій зоні		
	норма азоту, кг/га діючих речовин								
	осіння	весняно -літня	всього	осіння	весняно -літня	всього	осіння	весняно -літня	всього
Пшениця озима	40	100	140	З 40 П 30 Л 30	З 100 П 100 Л 90	З 140 П 130 Л 120	30	70	100
Жито озиме	30	90	120	З 30 П 20 Л –	З 90 П 80 Л 90	З 120 П 100 Л 90	20	60	80
Ячмінь ярий	–	100	100	З – П – Л –	З 100 П 80 Л 80	З 100 П 80 Л 80	50	20	70
Кукурудза на зерно	–	120	120	З – П – Л 30	З 120 П 100 Л 70	З 120 П 100 Л 100	60	20	80
Овес	–	100	100	З – П – Л 20	З 100 П 80 Л 60	З 100 П 80 Л 80	40	20	60
Просо	–	90	90	З – П – Л –	З 90 П 70 Л 70	З 90 П 70 Л 70	30	20	50
Гречка	–	80	80	З – П – Л –	З 80 П 70 Л 70	З 80 П 70 Л 70	40	20	60
Горох	–	60	60	З – П – Л –	З 60 П 50 Л 50	З 60 П 50 Л 50	20	20	40
Буряки цукрові	–	160	160	З – П 60 Л 80	З 160 П 90 Л 70	З 160 П 150 Л 150	90	50	140
Картопля	–	130	130	З – П – Л 60	З 130 П 100 Л 40	З 130 П 100 Л 100	60	20	80

Продовження додатка 8

Соняшник	–	90	90	З – П – Л 30	З 90 П 90 Л 60	З 90 П 90 Л 90	60	20	80
Томати	–	100	100	З – П – Л –	З 100 П 80 Л 80	З 100 П 80 Л 80	–	70	70
Огірки	–	120	120	З – П – Л –	З 120 П 120 Л 120	З 120 П 120 Л 120	30	80	110
Морква	–	130	130	З – П – Л 30	З 130 П 120 Л 90	З 130 П 120 Л 120	70	30	100
Капуста	–	140	140	З – П – Л 50	З 140 П 140 Л 90	З 140 П 140 Л 140	90	40	130
Цибуля	–	110	110	З – П – Л –	З 110 П 100 Л 100	З 110 П 100 Л 100	60	30	92
Буряки столові	–	120	120	З – П – Л –	З 120 П 100 Л 100	З 120 П 100 Л 100	80	–	80
Кормові коренеплоди	–	170	170	З – П 75 Л 90	З 170 П 90 Л 75	З 170 П 165 Л 165	130	30	160
Кукурудза на силос	–	140	140	З – П – Л 60	З 140 П 120 Л 60	З 140 П 120 Л 120	80	20	100
Однорічні трави	–	140	140	З – П – Л 30	З 140 П 120 Л 90	З 140 П 120 Л 120	90	–	90
Багаторічні трави: Злакові	–	120	120	З – П – Л –	З 120 П 100 Л 100	З 120 П 100 Л 100	–	80	80
бобові		60	60	З – П – Л –	З 60 П 50 Л 50	З 60 П 50 Л 50	–	50	50
Сіножаті	–	150	150	З – П – Л –	З 150 П 100 Л 100	З 150 П 100 Л 100	–	80	80
Пасовища	–	160	160	З – П – Л –	З 160 П 150 Л 150	З 160 П 150 Л 150	–	100	100

Додаток 9
до Правил щодо
забезпечення родючості
грунтів і застосування
окремих агрохімікатів
(пункт 37)

**Рекомендовані граничні норми
внесення органічних добрив, т/га**

Вид добрива	Вміст азоту N, кг/т	Норма внесення, не більше т/га
Гній підстилковий ВРХ	5,0	34
Гній рідкий (безпідстилковий) ВРХ	3,7	46
Рідка фракція неосвітлена ВРХ	1,6	106
Рідка фракція освітлена ВРХ	0,6	283
Тверда фракція гною ВРХ	3,7	46
Гній рідкий (безпідстилковий) свиней	3,4	50
Рідка фракція неосвітлена свиней	1,9	89
Рідка фракція освітлена свиней	0,4	425
Тверда фракція гною свиней	6,0	28
Пташиний послід:		
курячий	13,0	13
качиний	9,0	19
гусячий	6,0	28
індичий	6,0	28

Додаток 10
до Правил щодо
забезпечення родючості
ґрунтів і застосування
окремих агрохімікатів
(пункт 37)

**Оптимальні дози органічних добрив залежно
від гранулометричного складу ґрунту, т/га**

Культури	Гранулометричний склад ґрунту		
	легкий	середній	важкий
Зернові	15-20	15-20	20
Просапні	30	34	34
Однолітні кормові	25	30	34
Олійні	20-25	25-30	34

Додаток І 1
до Правил щодо
забезпечення родючості
ґрунтів і застосування
окремих агрохімікатів
(пункт 47)

Оцінка попередників сільськогосподарських культур

Культура	Попередник															
	Трави багаторічні і бобові	Трави однорічні	Горох, соя, вика	Люпин на зелену масу	Люпин на зерно	Кукурудза на силос	Кукурудза на зерно	Пшениця озима	Жито озиме	Ячмінь	Овес	Картопля рання	Картопля пізня	Льон	Буряки цукрові	Соняшник
Пшениця озима	х	х	х	х	ур	р	н	н	н	н	ур	х	ур	х	н	н
Жито озиме	х	х	х	х	ур	р	н	н	н	ур	н	х	ур	х	н	н
Ячмінь	х	х	х	х	х	х	х	р	р	н	ур	х	х	х	х	ур
Овес	х	х	х	х	х	х	х	р	р	ур	н	х	х	х	х	ур
Кукурудза	х	х	х	х	х	ур	ур	х	х	х	х	х	х	х	ур	ур
Горох, соя, вика	н	ур	н	н	н	х	х	х	х	х	х	х	х	х	х	р
Люпин	н	ур	н	н	н	р	х	х	х	х	х	х	х	х	х	р
Льон	х	х	р	н	р	х	х	р	ур	ур	ур	х	х	н	р	н
Буряки цукрові, ріпак	р	р	р	ур	р	ур	ур	х	х	р	р	р	р	ур	н	н
Картопля	х	х	х	ур	х	р	р	х	х	р	р	н	н	х	х	н
Соняшник	н	х	х	ур	х	х	ур	х	х	х	х	х	х	х	ур	н

Примітка: х – оптимальний, р – рекомендований, ур – умовно рекомендований, н – не рекомендований попередники.

Додаток 12
до Правил щодо
забезпечення родючості
грунтів і застосування
окремих агрохімікатів
(пункт 62)

**Рекомендовані граничні норми внесення
азотних добрив на зрошуваних землях**

Культура	Норма азоту, кг/га діючих речовин	
	Лісостеп	Степ
Пшениця озима	160	160
Кукурудза на зерно	170	170
Буряки цукрові	160	170
Картопля	120	100
Томати	120	120
Огірки	90	120
Капуста	120	140
Цибуля	90	120
Кормові коренеплоди	160	170
Кукурудза на силос	150	165
Багаторічні трави:		
злакові	120	100
бобові	80	60
Рис	-	160

АНАЛІЗ РЕГУЛЯТОРНОГО ВПЛИВУ

до проекту наказу Міністерства аграрної політики та продовольства України «Про затвердження Правил щодо забезпечення родючості ґрунтів і застосування окремих агрохімікатів»

I. Визначення проблеми

Проект наказу Міністерства аграрної політики та продовольства України «Про затвердження Правил щодо забезпечення родючості ґрунтів і застосування окремих агрохімікатів» розроблено на виконання статті 16 Закону України «Про охорону земель», статті 16 (2) Закону України «Про пестициди і агрохімікати», підпункту 4(1) частини 1 статті 81, статті 95 Водного кодексу України, пункту 1721 Плану заходів з виконання Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України № 1106 від 25 жовтня 2017 року, пункту 155 Національного плану дій з охорони навколишнього природного середовища на період до 2025 року затвердженого розпорядженням Кабінету Міністрів України № 443-р від 21 квітня 2021р., підпункту 4 пункту 35 частини 4 постанови Кабінету Міністрів України №124 від 17 лютого 2021р. «Деякі питання діяльності центральних органів виконавчої влади».

Відповідно до пункту 1721 Плану заходів з виконання Угоди про асоціацію відповідальні за виконання органи повинні провести оцінку вразливості підземних і поверхневих вод до забруднення нітратами із сільськогосподарських джерел, зокрема розробити і впровадити Кодекс найкращих сільськогосподарських практик (нова назва «Правила щодо забезпечення родючості ґрунтів та застосування окремих агрохімікатів») до 31 грудня 2020 року, який було продовжено у зв'язку з порушенням строку виконання зобов'язання.

Регуляторний акт спрямований на встановлення відповідних правил і заходів для зменшення негативного впливу сільськогосподарських джерел на водні ресурси.

Забруднення біогенними елементами (нітрати/сполуки нітрогену) є однією з головних причин незадовільної якості водних ресурсів, це, у свою чергу, є причиною цілої низки таких проблем, як зміна біологічної різноманітності і продуктивності водойм внаслідок евтрофікації прісноводних та морських екосистем, поширення захворювань пов'язаних з незадовільною якістю питної води, особливо у сільських населених пунктах.

Відповідно до Національної доповіді про стан навколишнього природного середовища у 2019 році головними чинниками забруднення ґрунтових вод на більшій частині території України є комунальні стоки, стоки тваринницьких комплексів, мінеральні добрива, продукти сільгоспхімії тощо. У Національній доповіді про якість питної води та стан водопостачання в Україні у 2019 році вказано, що відмічається зростання нітратного забруднення ґрунтових вод внаслідок ненормованого використання в агро господарствах та у приватному секторі мінеральних та, особливо, органічних добрив². На жаль, ефективних методів видалення нітратів з води в умовах децентралізованого водопостачання

не існує. Прийняття регуляторного акту дозволить запровадити кращі практики для ведення сільського господарства, які будуть застосовуватися у зонах, вразливих нітратів з сільськогосподарських джерел на водні ресурси.

В Україні роль дифузних джерел у біогенному забрудненні вод є маловивчена. На підставі окремих експертних оцінок відомо, що для сполук нітрогену їхня частка у забруднені вод може коливатися у межах 20-50%. Це свідчить про те, що застосування заходів державного управління щодо зменшення ролі дифузного забруднення призведе до значного покращення екологічного стану вод.

Високий ступінь освоєння земельного фонду обмежує можливості екстенсивного розвитку виробництва продуктів харчування. На сучасному етапі збільшення продуктивності сільськогосподарського виробництва пов'язане лише з його інтенсифікацією.

В Україні близько 70% території відноситься до земель сільськогосподарського призначення. Сучасні інноваційні технології землеробства ґрунтуються на застосуванні добрив, серед яких найбільшу ефективність з підвищення врожайності виявляють мінеральні добрива. Водночас, незбалансоване використання добрив призводить як до марнотратства, так і забруднення довкілля. забруднення поверхневих і підземних, що є ризиком для життя і здоров'я людини.

Азотовмісні сполуки (нітрати) містяться як у синтетичних добривах, так і в органічних (гній). Вони є поживними речовинами, однак у великих кількостях, як і будь-яка речовина, можуть стати небезпечними. Забруднення води наднормативними концентраціями нітратів призводить до виникнення захворювання на водно-нітратну метгемоглобінемію у дітей, зниження загальної резистентності організму, що сприяє збільшенню рівня загальної захворюваності, в тому числі інфекційними та онкологічними хворобами³.

Нітрати у надмірних кількостях є токсичними для людей і природи. Головний шлях, яким нітрати потрапляють до води - їх змиває водою з полів і ферм через надмірне, нераціональне використання агрохімікатів, неналежне зберігання органічних добрив (гною), неналежне ведення господарства на схилах або прибережно-захисних смугах. Від такого забруднення вода починає цвісти, у ній зменшується вміст кисню - відбувається евтрофікація.

В Україні дифузне забруднення досі не вимірюється системно. Водночас за експертними оцінками частка нітратів та інших поживних речовин із сільськогосподарських джерел складає від 30% до 90% всього біогенного забруднення вод (за даними проекту ЄС «Підтримка України в апроксимації напрацьованого законодавства ЄС у сфері навколишнього середовища» (APENA)).

Одним із інструментів вирішення проблеми такого забруднення є імплементація Нітратної Директиви ЄС (директива 91/676/ЄС від 21 грудня 1991 року про захист вод від забруднення, спричиненого нітратами з сільськогосподарських джерел). Її впровадження дозволяє зменшити забруднення води, спричиненого або викликаного нітратами й іншими

поживними речовинами з сільськогосподарських джерел, а також запобігання такому забрудненню у майбутньому.

Директива передбачає використання декількох документів, це: методика визначення зон вразливих до нітратного забруднення та кращі сільськогосподарські практики, які б дозволили збалансувати господарські потреби з необхідністю забезпечення доброго стану води та водних екосистем.

До вразливих зон належать ділянки, де вже є перевищення безпечного рівня нітратів (понад 50 мг/л), є прояви процесу евтрофікації, або є передумови до цього. На таких територіях проводяться додаткові моніторингові місії та застосовуються Плани дій для зменшення ризиків і проявів забруднення.

Кращі сільськогосподарські практики - це заходи, що встановлюють часові та просторові обмеження для використання добрив, їх зберігання попередньої обробки, сівозміни тощо. Дотримання комплексу цих заходів дозволяє запобігти або значно знизити ризики нітратного забруднення (чи біогенного загалом). У нашому випадку з урахуванням особливостей національного регулювання, а зокрема Закону України «Про охорону земель» заходи, які передбачаються кращими сільськогосподарськими практиками об'єднані в рамках правил щодо забезпечення родючості ґрунтів і застосування окремих агрохімікатів, зокрема азотних добрив.

Беручи до уваги досвід застосування таких заходів країнами членами ЄС слід відзначити що відповідно до методики визначення зон вразливих до нітратного забруднення майже 40% території ЄС мають статус вразливих зон. Із моменту запровадження планів дій, з відповідним заходами господарювання, ситуація із забрудненням стабілізувалась і концентрація почала спадати у 70% об'єктів поверхневих і 66% підземних вод (за даними Єврокомісії).

В одному з найбільш проблемних регіонів в Європі французький Бретані, регіон на північному заході Франції на півострові Бретань, де також є інтенсивним сільське господарство, середня концентрація нітратів зменшилась з 50 мг/л до 30 мг/л за трирічний період реалізації планів дій по скороченню нітратного забруднення.

Водночас слід зазначити, що прийняття і використання проекту наказу матиме на меті також скороченням непродуктивних втрат добрив (зокрема небезпека забруднення вод нітратними сполуками, що містяться в добривах, пояснюється їхньою високою розчинністю) і полягає у максимальному пристосуванні їхнього внесення до потреб розвитку рослин, а отже і зменшення економічних втрат суб'єктів господарювання.

Ефективність застосування добрив визначається:

- регулюванням дози внесення відповідно до норм споживання окремими рослинами на розрахункову урожайність та продуктивність ґрунту для конкретної ділянки; понаднормове застосування добрив призводить до їхнього накопичення у товарній продукції, зниження її якості та забруднення довкілля;
- регулювання втрат добрив шляхом вибору оптимального шляху та способу внесення, застосування органічних добрив та сівозмін; найбільше зниження втрат азотних добрив може бути досягнуто шляхом роздрібного їх внесення.

Забезпечення ефективного природоохоронного управління у зазначеній сфері потребує комбінованого застосування як регулюючих, так і стимулюючих заходів для сільгоспвиробників, а також удосконалення законодавчої бази відповідно до положень Директиви Ради 91/676/ЄЕС від 12 грудня 1991 р. про захист вод від забруднення, спричиненого нітратами з сільськогосподарських джерел.

Для впровадження акта були визначені критерії віднесення зон, що розглядаються як вразливі до (накопичення) нітратів, затверджені наказом Міндовкілля від 15.04.2021 № 244 «Про затвердження Методики визначення зон, вразливих до накопичення нітратів», який зареєстровано в Міністерстві юстиції України 10 червня 2021 р. за № 776/36398.

Необхідність прийняття комплексу заходів встановлено Додатком ХХХ до Глави 6 «Навколишнє природне середовище» Розділу V «Економічне і галузеве співробітництво» Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони шляхом імплементації Директиви Ради 91/676/ЄЕС від 12 грудня 1991 р. про захист вод від забруднення, спричиненого нітратами з сільськогосподарських джерел, зі змінами і доповненнями, внесеними Регламентом (ЄС) № 1882/2003.

Підпунктом 5 пункту 1721 Плану заходів з виконання Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 25 жовтня 2017 р. № 1106 «Про виконання Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони» (зі змінами) передбачено необхідність впровадження в Україні Кодексу найкращих сільськогосподарських практик ЄС до 31 грудня 2020 р.

Відповідно до статей 5 і 18 Закону України «Про охорону земель», до компетенції Мінагрополітики відноситься розроблення рекомендацій та заходів щодо забезпечення родючості ґрунтів і застосування агрохімікатів.

Враховуючи вказане, Мінагрополітики розробило проект наказу «Про затвердження Правил щодо забезпечення родючості ґрунтів і застосування окремих агрохімікатів».

Проектом акта передбачено встановити:

- 1) періоди, під час яких внесення добрив у ґрунт є небажаним;
- 2) внесення добрив на полях, розташованих на крутих схилах;
- 3) внесення добрив у перезволожений, підтоплений, затоплений, замерзлий чи вкритий снігом ґрунт;
- 4) умови внесення добрив у ґрунт поблизу водних об'єктів;
- 5) правила зберігання гною у зонах, уразливих до накопичення нітратів;
- 6) процедури застосування добрив, що мінімізують вимивання сполук нітрогену у водні об'єкти;
- 7) правила щодо підтримання якості ґрунту при розробленні сівозміни;
- 8) правила щодо підтримання мінімального рослинного покриву впродовж

дощових періодів;

- 9) планування внесення добрив та ведення обліку їх застосування;
- 10) застосування добрив на зрошуваних територіях.

Від реалізації проекту акту очікується позитивний вплив на зменшення рівня забруднення поверхневих та підземних вод нітратами із сільськогосподарських джерел.

Раціональне поводження з добривами дозволить економити витрати на них, зменшити витрати на очистку вод та боротьбу з іншими наслідками забруднення.

Встановлені проектом наказу положення забезпечать реалізацію механізму проведення оцінки вразливості підземних і поверхневих вод до забруднення нітратами із сільськогосподарських джерел.

Крім того, прийняття проекту акта забезпечить виконання зобов'язань щодо гармонізації законодавства України із законодавством Європейського Союзу в частині розроблення і затвердження нормативно-правового акта щодо впровадження Кодексу найкращих сільськогосподарських практик ЄС, як це передбачено Планом заходів із виконання Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 25 жовтня 2017 року № 1106.

Основні групи (підгрупи), на які проблема справляє вплив:

Групи (підгрупи)	Так	Ні
Громадяни		-
Держава	+	
Суб'єкти господарювання	+	
у тому числі суб'єкти малого підприємництва	+	

Проблема, яку пропонується врегулювати в результаті прийняття регуляторного акта, є важливою і не може бути врегульована за допомогою ринкових механізмів, оскільки потребує нормативно-правового врегулювання.

II. Визначення цілей державного регулювання

Ціллю прийняття проекту акту є створення єдиного підходу щодо збереження родючості ґрунтів, зменшення ризику їхнього забруднення сполуками нітрогену від сільськогосподарських джерел внаслідок застосування азотних добрив та виконання Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони зокрема імплементація Директиви Ради 91/676/ЄЕС від 12 грудня 1991 р. про захист вод від забруднення, спричиненого нітратами з сільськогосподарських джерел, зі змінами і доповненнями, внесеними Регламентом (ЄС) № 1882/2003.

Цілями державного регулювання є:

створення єдиного підходу щодо збереження родючості ґрунтів, зменшення ризику забруднення поверхневих і підземних вод сполуками нітрогену від сільськогосподарських джерел внаслідок застосування мінеральних добрив та гною;

охорона вод та зменшення ризику їхнього забруднення сполуками нітрогену від сільськогосподарських джерел;

встановлення заходів для зменшення ризику вимивання сполук нітрогену і забруднення водних ресурсів;

імплементация положень Директиви Ради 91/676/ЄЕС від 12 грудня 1991 р. про захист вод від забруднення, спричиненого нітратами з сільськогосподарських джерел, зі змінами і доповненнями, внесеними Регламентом (ЄС) № 1882/2003 відповідно до Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони.

III. Визначення та оцінка альтернативних способів досягнення цілей

1. Визначення альтернативних способів

Вид альтернативи	Опис альтернативи
Альтернатива 1	<p>Залишення без змін чинну ситуацію; неприйняття нормативно-правового акту.</p> <p>На даний момент на нормативному рівні немає конкретно визначених норм/заходів для ведення сільського господарства, що буде безпечним для навколишнього природного середовища.</p> <p>Відповідні положення Земельного кодексу України, Закону України «Про охорону земель», Водного кодексу України, Закону України «Про охорону навколишнього природного середовища», Закону України «Про пестициди і агрохімікати» встановлюють норми, які узагальнено стосуються до питань охорони водних ресурсів від впливу сільськогосподарських джерел.</p> <p>Відповідно відбуватиметься збільшення ризику забруднення поверхневих та підземних вод сполуками нітрогену від сільськогосподарських джерел внаслідок неконтрольованого застосування азотних добрив, неналежного зберігання органічних добрив (гною). Особливо дана ситуація критична у сільських населених пунктах, де відсутнє централізоване водопостачання і місцеві користуються колодязями/свердловинами.</p> <p>Не виконання зобов'язань встановлених Угодою про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони зокрема в частині імплементції Директиви Ради 91/676/ЄЕС від 12 грудня 1991 р. про захист вод від забруднення, спричиненого нітратами з сільськогосподарських джерел, зі змінами і доповненнями, внесеними Регламентом (ЄС) № 1882/2003 Не виконання зобов'язань встановлених Національним планом дій з охорони навколишнього природного середовища на період до 2025 року затвердженого розпорядженням Кабінету Міністрів України №443-р від 21 квітня 2021р.</p>
Альтернатива 2	<p>Прийняття такого регуляторного акта забезпечить досягнення встановлених цілей, визначених розділом II аналізу регуляторного</p>

	<p>впливу, а саме врегулювання питання використання кращих сільськогосподарських практик у веденні сільського господарства; охорона вод та зменшення ризику їхнього забруднення сполуками нітрогену від сільськогосподарських джерел; створення єдиного підходу та відповідного регулювання щодо збереження родючості ґрунтів, зменшення ризику забруднення поверхневих та підземних вод сполуками нітрогену від сільськогосподарських джерел та забезпечить виконання зобов'язань України в рамках Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони в частині імплементації Директиви Ради 91/676/ЄС від 12 грудня 1991 р. про захист вод від забруднення, спричиненого нітратами з сільськогосподарських джерел, зі змінами і доповненнями, внесеними Регламентом (ЄС) № 1882/2003.</p> <p>Прийняття такого регуляторного акта забезпечить виконання завдань, встановлених Національним планом дій з охорони навколишнього природного середовища на період до 2025 року затвердженого розпорядженням Кабінету Міністрів України № 443-р від 21 квітня 2021р.</p>
--	--

2. Оцінка вибраних альтернативних способів досягнення цілей

Оцінка впливу на сферу інтересів держави

Вид альтернативи	Вигоди	Витрати
Альтернатива 1	відсутні	<p>У зв'язку з неприйняття даного регуляторного акта існують ризики таких витрат:</p> <p>збільшення забруднення поверхневих і підземних вод через негативний вплив сільськогосподарських джерел, що призводить до евтрофікації вод (дана ситуація вже зараз спостерігається на території України, води можуть стати не придатними до використання);</p> <p>збільшення ризиків для життя та здоров'я людей, зокрема перевищення концентрації нітратів у воді є небезпечними для життя і здоров'я людини. Зокрема, це питання критичне для жителів сільських населених пунктів, де відсутнє централізоване водопостачання і жителі п'ють воду з місцевих колодязів/свердловин;</p> <p>порушення зобов'язань відповідно до Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами членами, з іншої сторони. Можливі витрати на технологічні заходи пов'язані з очисткою поверхневих вод.</p> <p>Додаткові витрати:</p>

		для очистки вод з поверхневих і підземних джерел, в яких спостерігається перевищення гранично допустимих концентрацій сполук нітратів/азоту.
Альтернатива 2	<p>У випадку прийняття відповідного регуляторного акта є такі вигоди:</p> <p>запобігання забрудненню поверхневих і підземних вод сполуками нітрогену від сільськогосподарських джерел.</p> <p>Запобігання витрат поживних елементів та речовин у сільгоспвиробництві.</p> <p>Покращення стану поверхневих та підземних вод в частині нітратного забруднення.</p> <p>Забезпечення права громадян на безпечну для життя воду.</p> <p>Виконання Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони зокрема імплементація Директиви Ради 91/676/ЄЕС від 12 грудня 1991 р. про захист вод від забруднення, спричиненого нітратами з сільськогосподарських джерел. Сталий розвиток сільського господарства.</p>	Реалізація положень акта не потребує додаткових бюджетних витрат матеріальних чи інших витрат.

Оцінка впливу на сферу інтересів громадян.

Громадяни не є групою, на яку безпосередньо впливатиме дія регуляторного акту. Проте на цей час громадяни відчувають негативний вплив нітратів з сільськогосподарських джерел на поверхневі та підземні води, що можуть бути основними джерелами постачання питної води пов'язані з погіршенням здоров'я громадян, які використовують у побуті воду, що не відповідає санітарним нормам.

На даний час дедалі частіше спостерігається процес евтрофікації, що погіршує умови для відпочинку та оздоровлення громадян України. У результаті прийняття регуляторного акта заплановано покращення стану водних об'єктів, що створить кращі умови для відпочинку і підвищить рівень рекреації.

3. Оцінка впливу на сферу інтересів суб'єктів господарювання

Показник	Великі	Середні	Малі	з них	Разом
				Мікро	
Кількість суб'єктів* господарювання, що підпадають під дію регулювання, одиниць	36	2138	47318	42089	49492
у % до загальної кількості підприємств відповідного виду діяльності	0,1	4,3	95,6	85,0	-

* Дія акта буде поширюватися на юридичних осіб та фізичних осіб – підприємців, на сільськогосподарських товаровиробників, які займаються сільськогосподарською діяльністю у зонах, вразливих до (накопичення) нітратів, та за якими зареєстровано право власності та/або користування (або право оренди) на землі сільськогосподарського призначення загальною площею понад 15 гектарів.

Наразі не визначено перелік зон уразливих до (накопичення) нітратів у зв'язку з цим було взято загальну кількість суб'єктів господарювання (за інформацією Державної служби статистики України, «Кількість підприємств за видами економічної діяльності з розподілом на великі, середні, малі та мікропідприємства у 2020 році»), які потенційно можуть підпадати під дію регулювання.

Відповідно до статті 55 Господарського Кодексу України суб'єкти господарювання залежно від кількості працюючих та доходів від будь-якої діяльності за рік можуть належати до суб'єктів малого підприємництва, у тому числі до суб'єктів мікропідприємництва, середнього або великого підприємництва, а саме:

До суб'єктів **великого підприємництва** віднесено суб'єкти господарювання у яких середня кількість працівників за звітний період (календарний рік) перевищує 250 осіб та річний дохід від будь-якої діяльності перевищує суму, еквівалентну 50 мільйонам євро, визначену за середньорічним курсом Національного банку України.

До суб'єктів **малого підприємництва** віднесено фізичні та юридичні особи, у яких середня кількість працівників за звітний період (календарний рік) не перевищує 50 осіб та річний дохід від будь-якої діяльності не перевищує суму, еквівалентну 10 мільйонам євро, визначену за середньорічним курсом Національного банку України.

До суб'єктів **мікропідприємництва** віднесено фізичні та юридичні особи, у яких середня кількість працівників за звітний період (календарний рік) не

перевищує 10 осіб та річний дохід від будь-якої діяльності не перевищує суму, еквівалентну 2 мільйонам євро, визначену за середньорічним курсом Національного банку України.

Інші суб'єкти господарювання належать до суб'єктів **середнього підприємництва**.

Вид альтернативи	Вигоди	Витрати
Альтернатива 1.	Відсутні	<p>Залишаються ризики забруднення поверхневих чи підземних вод, ґрунтів та сільськогосподарської продукції сполуками нітратів можливі витрати на очищення (води), рекультивацію (ґрунти) чи утилізацію (сільськогосподарська продукція). Обрахунок втрат у зв'язку з відсутністю реєстру вразливих зон та відповідно площ земель і водних об'єктів є наразі неможливим.</p> <p>Витрати:</p> <ul style="list-style-type: none"> на очистку вод, яку використовуються сільгосп товаровиробниками у процесі ведення сільськогосподарської діяльності, зрошення через забруднення або виснаження вод - грошовий еквівалент; на транспортування води у зв'язку з непридатністю або відсутністю води для використання у сільськогосподарських цілях, зрошення - грошовий еквівалент; удобрення земель у випадку зменшення їх родючості, ерозії тощо - грошовий еквівалент.
Альтернатива 2.	<p>Встановлення правил ведення сільського господарства, що здійснюватиме мінімальний вплив на водні, земельні ресурси. Виробництво якісного продовольства, забезпечення сталого розвитку підприємства без шкоди для природних ресурсів і довкілля. Забезпечить раціональне поводження з добривами,</p>	<p>Дія Правил поширюється на сільськогосподарських товаровиробників, які здійснюють господарську діяльність у зонах уразливих до (накопичення) нітратів та занесені до відповідного реєстру Міндовкілля.</p> <p>Негативний вплив пов'язаний з необхідністю ведення внутрішнього обліку суб'єктами господарювання та відповідно додаткового навантаження на відповідальну особу орієнтовно - 823,7 грн. (відповідне обґрунтування наведено нижче).</p>

	економить витрати на них, зменшує витрати на очистку вод та боротьбу з іншими наслідками забруднення.	
--	---	--

Витрати на одного суб'єкта господарювання великого і середнього підприємництва, які виникають внаслідок дії регуляторного акта в частині сільськогосподарських товаровиробників

Порядковий номер	Витрати	За перший рік	За п'ять років
1	Витрати на придбання основних фондів, обладнання та приладів, сервісне обслуговування, навчання/підвищення кваліфікації персоналу тощо, гривень	X	X
2	Податки та збори (зміна розміру податків/зборів, виникнення необхідності у сплаті податків/зборів), гривень	X	X
3	Витрати, пов'язані із веденням обліку, підготовкою та поданням звітності державним органам, гривень	X	X
4	Витрати, пов'язані з адмініструванням заходів державного нагляду (контролю) (перевірок, штрафних санкцій, виконання рішень/ приписів тощо), гривень	X	X
5	Витрати на отримання адміністративних послуг (дозволів, ліцензій, сертифікатів, атестатів, погоджень, висновків, проведення незалежних/обов'язкових експертиз, сертифікації, атестації тощо) та інших послуг (проведення наукових, інших експертиз, страхування тощо), гривень	X	X
6	Витрати на оборотні активи (матеріали, канцелярські товари тощо), тис. гривень	X	X
7	Витрати, пов'язані із наймом додаткового персоналу, гривень	X	X
8*	Інше (витрати, пов'язані із запровадженням внутрішнього обліку використання окремих агрохімікатів зокрема додаткове функціональне навантаження на фахівця економічної(бухгалтерської) чи агрономічної служби та витрати на ознайомлення із регуляторним актом із розрахунку 1 робоча година), гривень	523,06	2615,3
9	РАЗОМ (сума рядків: 1+2+3+4+5+6+7+8), гривень	523,06	2615,3
10**	Кількість суб'єктів господарювання великого та середнього підприємництва, на яких буде поширено регулювання, одиниць	2174	2174

11	Сумарні витрати суб'єктів господарювання великого та середнього підприємництва, на виконання регулювання (вартість регулювання) (рядок 9 x рядок 10), гривень	1 137 132,44	5 685 662,2
----	---	--------------	-------------

* - за даними Держстату середня заробітна плата у сфері «Сільське господарство, лісове господарство та рибне господарство» за 2020 рік становить 9739 грн., (www.ukrstat.gov.ua) за інформацією отриманою шляхом опитування окремих сільгосптоваровиробників функції внутрішнього обліку виробничих запасів (азотних та органічних добрив) виконує як правило фахівець з питань бухгалтерського обліку. Для цілей нашого обрахунку та враховуючи незначні обсяги часу необхідного для організації та ведення внутрішнього обліку приймаємо витрати на ці цілі на рівні 5% від середньої заробітної плати тобто 486,95 грн.). Витрати на ознайомлення із регуляторним актом становлять 36,11 грн із розрахунку, що для ознайомлення із регуляторним актом працівнику необхідна 1 година робочого часу (відповідно до Закону про Державний бюджет на 2021 рік з 01.01.2021 по 30.11.2021 на умовах погодинної оплати встановлена мінімальна погодинна зарплата - 36,11 грн).

** - в контексті оцінки кількості суб'єктів господарювання великого та середнього підприємства, на яких буде поширено регулювання слід враховувати, що повноцінний внутрішній облік застосування окремих агрохімікатів буде запроваджено суб'єктами господарювання, які вже мають для цього усі необхідні передумови (фахівці у сфері агрономії чи економіки і т.д.), таких суб'єктів господарювання для цілей нашого обрахунку відповідно до пункту 3 розділу III визначено – 2174.

Розрахунок відповідних витрат на одного суб'єкта господарювання

Вид витрат	У перший рік	Періодичні (за рік)	Витрати за п'ять років
Витрати на придбання основних фондів, обладнання та приладів, сервісне обслуговування, навчання/підвищення кваліфікації персоналу тощо	X	X	X

Вид витрат	Витрати на сплату податків та зборів (змінених/нововведених) (за рік)	Витрати за п'ять років
Податки та збори (зміна розміру податків/зборів, виникнення необхідності у сплаті податків/зборів)	X	X

Вид витрат	Витрати* на ведення обліку, підготовку та подання звітності (за рік)	Витрати на оплату штрафних санкцій за рік	Разом за рік	Витрати за п'ять років
Витрати, пов'язані із веденням обліку, підготовкою та поданням звітності державним органам (витрати часу персоналу)	X	X	X	X

* Вартість витрат, пов'язаних із підготовкою та поданням звітності державним органам, визначається шляхом множення фактичних витрат часу персоналу на заробітну плату спеціаліста відповідної кваліфікації).

Вид витрат	Витрати* на адміністрування заходів державного нагляду (контролю) (за рік)	Витрати на оплату штрафних санкцій та усунення виявлених порушень (за рік)	Разом за рік	Витрати за п'ять років
Витрати, пов'язані з адмініструванням заходів державного нагляду (контролю) (перевірок, штрафних санкцій, виконання рішень/приписів тощо)	X	X	X	X

* Вартість витрат, пов'язаних з адмініструванням заходів державного нагляду (контролю), визначається шляхом множення фактичних витрат часу персоналу на заробітну плату спеціаліста відповідної кваліфікації.

Вид витрат	Витрати на проходження відповідних процедур (витрати часу, витрати на експертизи, тощо)	Витрати безпосередньо на дозволи, ліцензії, сертифікати, страхові поліси (за рік - стартовий)	Разом за рік (стартовий)	Витрати за п'ять років
Витрати на отримання адміністративних послуг (дозволів, ліцензій, сертифікатів, атестатів, погоджень, висновків, проведення незалежних/обов'язкових експертиз, сертифікації, атестації тощо) та інших	X	X	X	X

послуг (проведення наукових, експертиз, тощо)	інших істрахування				
---	--------------------	--	--	--	--

Вид витрат	За рік (стартовий)	Періодичні (за наступний рік)	Витрати за п'ять років
Витрати на оборотні активи (матеріали, канцелярські товари тощо)	X	X	X

Вид витрат	Витрати на оплату праці додатково найманого персоналу (за рік)	Витрати за п'ять років
Витрати пов'язані із додатковим функціональним навантаженням на фахівця економічної(бухгалтерської) чи агрономічної служби та витрати на ознайомлення із регуляторним актом	523,06	2615,3

IV. Вибір найбільш оптимального альтернативного способу досягнення цілей

Рейтинг результативності (досягнення цілей під час вирішення проблеми)	Бал результативності (за чотирибальною системою оцінки)	Коментарі щодо присвоєння відповідного балу Альтернатива 1
Альтернатива 1	1	Така альтернатива досягнення цілей державного регулювання є неефективною у зв'язку з невиконанням міжнародних зобов'язань та відсутністю дієвих заходів щодо управління ризиками забруднення навколишнього природного середовища.
Альтернатива 2	3	У разі прийняття проекту акта буде запроваджено ряд заходів щодо зменшення ризиків забруднення вод, ґрунтів та продукції, сполуками нітрогену (нітратів) від сільськогосподарських джерел, та забезпечено виконання Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони.

Рейтинг результативності	Вигоди (підсумок)	Витрати (підсумок)	Обґрунтування відповідного місця альтернативи у рейтингу
Альтернатива 1	У разі відсутності змін існуючої на даний момент	У разі залишення ситуації без змін існуватиме проблема	Залишення ситуації без змін є неефективним та не

	ситуації, вигоди для держави, громадян та суб'єктів господарювання відсутні.	підвищення ризиків забруднення вод (ґрунтів та сільськогосподарської продукції) сполуками азоту внаслідок інтенсифікації сільськогосподарського виробництва та порушення виконання міжнародних зобов'язань.	дозволяє мінімізувати ризики забруднення вод, ґрунтів та сільськогосподарської продукції сполуками азоту (нітратами), крім цього призведе до не виконання міжнародних зобов'язань.
Альтернатива 2	Дозволить забезпечити створення умов для зменшення ризиків забруднення вод, ґрунтів та сільськогосподарської продукції сполуками азоту, та забезпечить виконання міжнародних зобов'язань.	У разі прийняття проекту акта держава та суб'єкти господарювання не нестимуть додаткових матеріальних витрат	Є найбільш оптимальною серед запропонованих альтернатив, оскільки дає змогу повністю досягти поставлених цілей та відповідатиме вимогам законодавства.

Рейтинг	Аргументи щодо переваги обраної альтернативи/причини відмови від альтернативи	Оцінка ризику зовнішніх чинників на дію запропонованого регуляторного акта
Залишення існуючої на даний момент ситуації без змін	Відсутня ефективність, оскільки неможливим стане реалізація сталого розвитку сільськогосподарських товаровиробників без шкоди для природних ресурсів і довкілля.	Зовнішні чинники на дію регуляторного акта у разі залишення існуючої на даний момент ситуації без змін відсутні.
Прийняття проекту акта	Прийняття акта забезпечить охорону вод і ґрунтів та зменшить ризику їхнього забруднення сполуками азоту від сільськогосподарських джерел вже у короткостроковому періоді та ще більшою мірою позитивний вплив посилиться у довгостроковому періоді.	Зовнішні чинники на дію регуляторного акта у разі його прийняття відсутні.

V. Механізми і заходи, які забезпечуватимуть розв'язання визначеної проблеми

Механізмом для розв'язання визначеної проблеми є прийняття і реалізація проекту наказу Міністерства аграрної політики і продовольства України «Про затвердження Правил щодо забезпечення родючості ґрунтів і застосування окремих агрохімікатів».

Прийняття проекту забезпечить:

- визначення періодів, під час яких внесення добрив у ґрунт є небажаним;
- правила внесення добрив на полях, розташованих на крутих схилах;
- правила внесення добрив у перезволожений, підтоплений, затоплений, замерзлий чи вкритий снігом ґрунт;
- умови внесення добрив у ґрунт поблизу водних об'єктів;
- правила зберігання гною у зонах, вразливих до накопичення нітратів;
- процедури застосування добрив, що мінімізують вимивання сполук нітрогену у водні об'єкти;
- правила щодо підтримання якості ґрунту при розробленні сівозміни;
- правила щодо підтримання мінімального рослинного покриву впродовж дощових періодів;
- запровадження планування внесення добрив та ведення обліку їх застосування;
- правила застосування добрив на зрошуваних територіях.

Заходи, що пропонуються для розв'язання проблеми:

1) Інформування суб'єктів господарювання/громадян про прийняття регуляторного акту шляхом розміщення в мережі «Інтернет» на офіційному вебпорталі Мінагрополітики для громадського обговорення.

2) Інформування суб'єктів господарювання/громадян шляхом надання рекомендацій/роз'яснень щодо виконання Наказу Мінагрополітики.

3) Проведення онлайн-консультацій з питань реалізації регуляторного акту з представниками суб'єктів господарювання, представниками органів місцевого самоврядування, дорадчих служб та іншими зацікавленими учасниками.

4) Налагодження співпраці з органами виконавчої влади, які залучені до впровадження Нітратної Директиви (Міндовкілля, Держгеокадастр, Держекоінспекція, Держводагентство, Держгеонадра тощо).

VI. Оцінка виконання вимог регуляторного акта залежно від ресурсів, якими розпоряджаються органи виконавчої влади чи органи місцевого самоврядування, фізичні та юридичні особи, які повинні впроваджувати або виконувати ці вимоги

Оскільки регуляторним актом з одного боку пропонується запровадження підходів та процедур для суб'єктів господарювання діяльність яких пов'язана з вирощуванням сільськогосподарських культур, а з іншого, мінімальні базові вимоги є такими, що відомі відповідним суб'єктам і мали виконуватися раніше, можливість виконання вимог регуляторного акта оцінюється як висока.

Юридичні особи та фізичні особи-підприємці несуть затрати лише на виконання операцій пов'язаних з внутрішнім обліком виробничих запасів (азотних та органічних добрив).

Розрахунок витрат на виконання вимог проекту наказу для суб'єктів, зокрема малого підприємництва наведено у додатку та у розділі III аналізу регуляторного впливу.

Органи виконавчої влади не несуть додаткових витрат. Державне регулювання за проектом акта не передбачає утворення нового державного органу або нового структурного підрозділу діючого органу.

Здійснення витрат на виконання вимог регуляторного акта для органів місцевого самоврядування не передбачається.

VII. Обґрунтування запропонованого строку дії регуляторного акта

Враховуючи безперервність та взаємопов'язаність між собою технологічних операцій у сільському господарстві, проект наказу доцільно запроваджувати на необмежений термін, його дія буде постійною на термін дії Закону України «Про охорону земель», підзаконних актів європейських вимог щодо охорони вод від забруднень нітратами із сільськогосподарських джерел.

Зміна строку дії можлива в разі зміни міжнародно-правових актів, рекомендацій відповідних міжнародних організацій чи законодавчих актів України вищої юридичної сили, на виконання яких розроблений цей проект регуляторного акта.

Термін набрання чинності регуляторним актом відповідно до законодавства після його офіційного оприлюднення.

VIII. Визначення показників результативності дії регуляторного акта

Рівень поінформованості юридичних осіб та фізичних осіб-підприємців, які є сільськогосподарськими товаровиробниками - вище середнього за рахунок:

1) проект наказу розміщено на офіційному вебсайті Міністерства аграрної політики та продовольства України (www.minagro.gov.ua) у розділі «Нормативно-правові акти» в рубриці «Проекти нормативно-правових актів», «Проекти наказів Мінагрополітики».

2) розміщено у Єдиному державному реєстрі нормативно-правових актів (www.reestrnpa.gov.ua); на офіційному веб-сайті Верховної Ради України (www.rada.gov.ua).

Показниками результативності регуляторного акта є:

- 1) розмір надходжень до державного та місцевих бюджетів і державних цільових фондів, пов'язаних з дією акта - не очікується;
- 2) кількість суб'єктів господарювання та/або фізичних осіб, на яких поширюватиметься дія акта;
- 3) розмір коштів і час, що витратимуться суб'єктами господарювання та/або фізичними особами, пов'язаними з виконанням вимог акта;
- 4) рівень поінформованості суб'єктів господарювання та/або фізичних осіб з основних положень акта.

- 5) площа сільськогосподарських земель, які визначено як зони, уразливі до (накопичення) нітратів, відносно до загальної площі сільськогосподарських земель – відс.;
- 6) кількість суб'єкти господарювання, які є сільськогосподарськими товаровиробниками;
- 7) кількість звернень та скарг громадян пов'язаних із дією регуляторного акту – од.

ІХ. Визначення заходів, за допомогою яких здійснюватиметься відстеження результативності дії регуляторного акта

Відносно цього регуляторного акта повинно послідовно здійснюватися базове, повторне та періодичне відстеження його результативності.

Зокрема:

базове відстеження результативності регуляторного акта буде проведено через 1 рік після набрання чинності регуляторним актом;

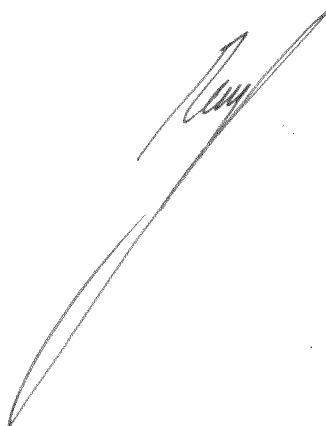
повторне відстеження результативності – через 2 роки з дня набрання ним чинності, але не пізніше двох років з дня набрання чинності цим актом;

періодичне відстеження результативності – один раз на кожні три роки починаючи з дня закінчення заходів з повторного відстеження результативності цього акта.

Метод проведення відстеження результативності – статистичний.

Вид даних, за допомогою яких здійснюватиметься відстеження результативності – статистичні.

**Міністр аграрної політики
та продовольства України**

Роман ЛЕЩЕНКО

ТЕСТ

малого підприємництва (М-Тест)

1. Консультації з представниками мікро- та малого підприємництва щодо оцінки впливу регулювання

Консультації щодо визначення впливу запропонованого регулювання на суб'єктів малого підприємництва та визначення детального переліку процедур, виконання яких необхідно для здійснення регулювання, проведено розробником у період з «07» липня 2020 р. по «11» листопада 2020 р. в рамках засідань робочої групи з питань імплементації Директиви Ради 91/676/ЄЕС від 12 грудня 1991 р. про захист вод від забруднення, спричиненого нітратами з сільськогосподарських джерел в національне законодавство України, яка була створена при Мінекономіки з метою залучення зацікавлених сторін в тому числі і представників громадських об'єднань (наказ Мінекономіки від 21.07.2020 № 1376-20).

Порядковий номер	Вид консультації (публічні консультації прями (круглі столи, наради, робочі зустрічі тощо), інтернет-консультації прями (інтернет-форуми, соціальні мережі тощо), запити (до підприємців, експертів, науковців тощо)	Кількість учасників консультацій, осіб	Основні результати консультацій (опис)
1	робочі зустрічі, публічні консультації прями – наради з зацікавленими бізнес-асоціаціями	21	Представники мікро- та малого підприємництва висловили підтримку запропонованому проекту нормативноправового акту

2. Вимірювання впливу регулювання на суб'єктів малого підприємництва (мікро- та малі):

кількість суб'єктів малого підприємництва, на яких поширюється регулювання: 47318 (одиниць), у тому числі малого підприємництва 5229 (одиниць) та мікропідприємництва 42089 (одиниць);

питома вага суб'єктів малого підприємництва у загальній кількості суб'єктів господарювання, на яких проблема справляє вплив 96 (відсотків) (відповідно до

таблиці «Оцінка впливу на сферу інтересів суб'єктів господарювання» додатка 1 до Методики проведення аналізу впливу регуляторного акта).

3. Розрахунок витрат суб'єктів малого підприємництва на виконання вимог регулювання

Порядковий номер	Найменування оцінки	У перший рік (стартовий рік впровадження регулювання)	Періодичні (за наступний рік)	Витрати за п'ять років
Оцінка «прямих» витрат суб'єктів малого підприємництва на виконання регулювання				
1	Придбання необхідного обладнання (пристроїв, машин, механізмів) <i>Формула:</i> <i>кількість необхідних одиниць обладнання X вартість одиниці</i>	0	0	0
2	Процедури перевірки та/або постановки на відповідний облік у визначеному органі державної влади чи місцевого самоврядування <i>Формула:</i> <i>прямі витрати на процедури перевірки (проведення первинного обстеження) в органі державної влади + витрати часу на процедуру обліку (на одиницю обладнання) X вартість часу суб'єкта малого підприємництва (заробітна плата) X оціночна кількість процедур обліку за рік) X кількість необхідних одиниць обладнання одному суб'єкту малого підприємництва</i>	0	0	0
3	Процедури експлуатації обладнання (експлуатаційні витрати - витратні матеріали) <i>Формула:</i> <i>оцінка витрат на експлуатацію обладнання (витратні матеріали та ресурси на одиницю обладнання на рік) X кількість необхідних</i>	0	0	0

	<i>одиниць обладнання одному суб'єкту малого підприємництва</i>			
4	Процедури обслуговування обладнання (технічне обслуговування) <i>Формула:</i> <i>оцінка вартості процедури обслуговування обладнання (на одиницю обладнання) X кількість процедур технічного обслуговування на рік на одиницю обладнання X кількість необхідних одиниць обладнання одному суб'єкту малого підприємництва</i>	0	0	0
5	Інші процедури (уточнити)	0	0	0
6	Разом, гривень <i>Формула:</i> <i>(сума рядків 1 + 2 + 3 + 4 + 5)</i>	0	0	0
7	Кількість суб'єктів господарювання, що повинні виконати вимоги регулювання, одиниць			
8	Сумарно, гривень <i>Формула:</i> <i>відповідний стовпчик "разом" X кількість суб'єктів малого підприємництва, що повинні виконати вимоги регулювання (рядок 6 X рядок 7)</i>	0	0	0
Оцінка вартості адміністративних процедур суб'єктів малого підприємництва щодо виконання регулювання та звітування				
9	Процедури отримання первинної інформації про вимоги регулювання <i>Формула:</i> <i>витрати часу на отримання інформації про регулювання, отримання необхідних форм та заявок X вартість часу суб'єкта малого підприємництва (заробітна плата) X оціночна кількість форм</i>	0	0	0
10*	Процедури організації виконання вимог регулювання	75	75	375

	<p>Формула: витрати часу на розроблення та впровадження внутрішніх для суб'єкта малого підприємництва процедур на впровадження вимог регулювання X вартість часу суб'єкта малого підприємництва (заробітна плата) X оціночна кількість внутрішніх процедур</p>			
11	<p>Процедури офіційного звітування Формула: витрати часу на отримання інформації про порядок звітування щодо регулювання, отримання необхідних форм та визначення органу, що приймає звіти та місця звітності + витрати часу на заповнення звітних форм + витрати часу на передачу звітних форм (окремо за засобами передачі інформації з оцінкою кількості суб'єктів, що користуються формами засобів – окремо електронна звітність, звітність до органу, поштовим зв'язком тощо) + оцінка витрат часу на корегування (оцінка природного рівня помилок)) X вартість часу суб'єкта малого підприємництва (заробітна плата) X оціночна кількість оригінальних звітів X кількість періодів звітності за рік</p>	0	0	0
12	<p>Процедури щодо забезпечення процесу перевірок Формула: витрати часу на забезпечення процесу перевірок з боку контролюючих органів X вартість часу суб'єкта малого підприємництва (заробітна плата) X оціночна кількість перевірок за рік</p>	0	0	0
13	Інші процедури (уточнити)	0	0	0

14	Разом, гривень <i>Формула:</i> <i>(сума рядків 9 + 10 + 11 + 12 + 13)</i>	0	X	0
15**	Кількість суб'єктів малого підприємництва, що повинні виконати вимоги регулювання, одиниць	5229		47318
16	Сумарно, гривень <i>Формула:</i> <i>відповідний стовпчик "разом" X</i> <i>кількість суб'єктів малого підприємництва, що повинні виконати вимоги регулювання</i> <i>(рядок 14 X рядок 15)</i>	392 175	X	3 548 850

* - витрати на оборотні активи позивача формуються: з витрат на ведення сільськогосподарським товаровиробником щорічного внутрішнього/первинного обліку застосування добрив. Сукупні витрати сільськогосподарського товаровиробника, враховуючи фактор величини господарства може варіюватися в межах 50-100 грн (ведення відповідного журналу та карти). З огляду на незначні витрати часу та мінімальну кількість операцій які повторюються протягом року для розрахунку середня вартість таких витрат була прийнята на рівні 75 грн. В залежності від форми ведення внутрішнього обліку (для суб'єктів господарювання, які належать до групи «Мікро» - це ведення відповідного журналу та карти розміщення добрив на полі), для суб'єктів господарювання з більшими площами обробітку такий облік може бути інтегровано у систему бухгалтерського обліку та вестися наприклад відповідно до Методичних рекомендацій щодо застосування спеціалізованих форм первинних документів з обліку виробничих запасів в сільськогосподарських підприємствах наказ Міністерства аграрної політики України 21.12.2007 № 929).

** - в контексті оцінки кількості суб'єктів господарювання малого та мікро підприємства, на яких буде поширено регулювання слід враховувати, що повноцінний внутрішній облік застосування окремих агрохімікатів буде запроваджено суб'єктами господарювання, які вже мають для цього мінімально необхідні передумови (фахівці у сфері агрономії та бухгалтерського обліку і т.д.), таких суб'єктів господарювання, для цілей нашого обрахунку – 5229 (відповідно до пункту 3 розділу III).

Бюджетні витрати на адміністрування регулювання суб'єктів малого підприємництва

Розрахунок бюджетних витрат на адміністрування регулювання здійснюється окремо для кожного відповідного органу державної влади чи органу місцевого самоврядування, що залучений до процесу регулювання.

Державний орган, для якого здійснюється розрахунок вартості адміністрування регулювання: Міністерством аграрної політики та продовольства України.

Процедура регулювання суб'єктів малого підприємництва (розрахунок на одного типового суб'єкта господарювання малого підприємництва - за потреби окремо для суб'єктів малого та мікро-підприємств)	Планові витрати часу на процедуру	Вартість часу співробітника органу державної влади відповідної категорії (заробітна плата)	Оцінка кількості процедур за рік, що припадають на одного суб'єкта	Оцінка кількості суб'єктів, що підпадають під дію процедури регулювання	Витрати на адміністрування регулювання* (за рік), гривень
1. Облік суб'єкта господарювання, що перебуває у сфері регулювання	0	0	0	0	0
2. Поточний контроль за суб'єктом господарювання, що перебуває у сфері регулювання, у тому числі:	0	0	0	0	0
камеральні	0	0	0	0	0

виїзні	0	0	0	0	0
3. Підготовка, затвердження та опрацювання одного окремого акта про порушення вимог регулювання	0	0	0	0	0
4. Реалізація одного окремого рішення щодо порушення вимог регулювання	0	0	0	0	0
5. Оскарження одного окремого рішення суб'єктами господарювання	0	0	0	0	0
6. Підготовка звітності за результатами регулювання	0	0	0	0	0
7. Інші адміністративні процедури	0	0	0	0	0
Разом за рік	0	0	0	0	0
Сумарно за п'ять років	0	0	0	0	0

* Вартість витрат, пов'язаних з адмініструванням процесу регулювання державними органами, визначається шляхом множення фактичних витрат часу персоналу на заробітну плату спеціаліста відповідної кваліфікації та на кількість суб'єктів, що підпадають під дію процедури регулювання, та на кількість процедур за рік.

Утворення нового державного органу (або нового структурного підрозділу діючого органу) не передбачається.

4. Розрахунок сумарних витрат суб'єктів малого підприємництва, що виникають на виконання вимог регулювання

Порядковий номер	Показник	Перший рік регулювання (стартовий)	За п'ять років
1	Оцінка «прямих» витрат суб'єктів малого підприємництва на виконання регулювання	0	0
2	Оцінка вартості адміністративних процедур для суб'єктів малого підприємництва щодо виконання регулювання та звітування	392 175	3 548 850
3	Сумарні витрати малого підприємництва на виконання запланованого регулювання	392 175	3 548 850
4	Бюджетні витрати на адміністрування регулювання суб'єктів малого підприємництва	0	0
5	Сумарні витрати на виконання запланованого регулювання	392 175	3 548 850

5. Розроблення корегуючих (пом'якшувальних) заходів для малого підприємництва щодо запропонованого регулювання

На основі оцінки сумарних витрат малого підприємництва на виконання запланованого регулювання (за перший рік регулювання та за п'ять років) не пропонуються компенсаторні механізми, оскільки:

- 1) вартість витрат не є значною для суб'єктів малого чи мікропідприємництва;
- 2) вимоги зазначених Правил будуть поширюватись лише на суб'єктів господарювання, які здійснюють господарську діяльність на території уразливих до накопичення нітратів зон, їх кількість буде менша за розрахункову.

Повідомлення

про повторне оприлюднення проекту наказу Міністерства аграрної політики та продовольства України «Про затвердження Правил щодо забезпечення родючості ґрунтів і застосування окремих агрохімікатів»

З метою отримання зауважень та пропозицій до проекту наказу Міністерства аграрної політики та продовольства України «Про затвердження Правил щодо забезпечення родючості ґрунтів і застосування окремих агрохімікатів» (далі – проект наказу) Міністерство аграрної політики та продовольства України повідомляє про його оприлюднення.

Проект наказу розроблено на виконання пункту 420 Плану пріоритетних дій Уряду на 2021 рік, затвердженого розпорядженням Кабінету Міністрів України від 24 березня 2021 р. № 276-р «Про затвердження плану пріоритетних дій Уряду на 2021 рік», та підпункту 5 пункту 1721 плану заходів з виконання Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 25 жовтня 2017 р. № 1106 «Про виконання Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони» (зі змінами).

Електронну версію проекту наказу, пояснювальної записки та аналізу регуляторного впливу розміщено на офіційному сайті Мінагрополітики (www.minagro.gov.ua) у розділі «Проекти нормативно-правових актів» в рубриці «Проекти наказів Мінагрополітики».

Зауваження та пропозиції стосовно проекту наказу у письмовій та електронній формі просимо надавати протягом місяця з дня опублікування цього оголошення за адресами:

01001, м. Київ, вул. Хрещатик, 24, Міністерство аграрної політики та продовольства України; e-mail: doc@minagro.gov.ua.

01011, м. Київ, вул. Арсенальна, 9/11, Державна регуляторна служба України; e-mail: inform@drs.gov.ua.

**Міністр аграрної політики
та продовольства України**

Роман ЛЕЩЕНКО